

Dynamisch Duurzaam Doetinchem

Economische visie en actieplan

Wilma van Rijt
Wim Verhoeven

Zoetermeer, 24 juni 2009

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij EIM bv. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van EIM bv. EIM bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with EIM bv. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of EIM bv. EIM bv does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Het creatieve proces	5
1.3	Leeswijzer	6
2	De start (analyse)	7
2.1	Diagnose van de sociaal-economische situatie	7
2.2	Kansen en bedreigingen	10
2.3	Perspectief bij passiviteit	11
2.4	Perspectief bij activiteit	13
3	De finish (visie)	15
3.1	Dynamisch	15
3.2	Duurzaam	16
3.3	Doetinchem	17
4	Het parcours (acties)	18
4.1	Verkenning en voorbereiding	18
4.2	Praktische toelichting	19
4.3	Acties: Samenwerking op basis van de economische visie	20
4.4	Acties: Dynamisch	22
4.5	Acties: Duurzaam	27
4.6	Acties: Doetinchem centraal	33
4.7	Acties: Marketing	37
Bijlagen		
I	Bijdragen aan dit onderzoek	39
II	Geraadpleegde bronnen	41
III	Lijst met afkortingen	43

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Doetinchem heeft te maken met een daling van haar inwonertal en de beroepsbevolking. Voor Nederland is dit een vrij nieuw verschijnsel waar steeds meer gemeenten mee te maken krijgen. Een demografische krimp heeft effecten op veel beleidsvelden waaronder wonen, werken, leren, zorgen en vrije tijd besteden. Uit de monitor van Bureau Louter blijkt dat de economische prestaties van Doetinchem de laatste jaren gestaag aan het teruglopen zijn, hoewel de gemeente nog steeds boven het landelijke gemiddelde scoort.

Mede ingegeven door deze ontwikkelingen en versterkt door de huidige economische recessie is de behoefte van de gemeente aan één integrale economische visie groot. In de programmabegroting 2009 is het thema '*Economie als verbindende schakel*' centraal gesteld.

Niet alleen bij Gemeente Doetinchem lag deze behoefte ook de Vereniging Industrie, Groothandel en Dienstverlening (IG&D) had al eerder de wens uitgesproken een dergelijke visie te willen hebben. Omdat het economische beleidsveld een samenspel is van bedrijfsleven en overheid, zijn de handen ineen geslagen.

Gemeente Doetinchem en IG&D ambiëren een innovatieve en duurzame economische ontwikkeling voor de gemeente en de regio, en een opgaande lijn in de economische prestaties. Zij willen voortvarend aan de slag om snel de eerste resultaten te boeken en in 2020 hun ambitie waargemaakt te hebben. Daarvoor is niet alleen een breed gedragen economische visie nodig, maar ook een vertaling daarvan in een concreet actieplan.

Het voorliggende rapport bevat nu die economische visie en actieplan. Het geheel is tot stand gekomen in een samenwerkingsverband tussen Gemeente Doetinchem, IG&D en EIM.

Voor Gemeente Doetinchem en IG&D betekent dit dat zij zich voor de komende jaren met elkaar hebben verbonden. De uitvoering van het actieplan wordt door hen gezamenlijk gedragen.

1.2 Het creatieve proces

In het onderzoeksproces zijn inhoudelijk vier stappen doorlopen. Deze stappen zijn:

- 1 *Diagnose*. Het maken van een foto van de huidige sociaal-economische situatie in de gemeente Doetinchem, met aansluitend het opstellen van een SWOT-analyse.
- 2 *Perspectief*. Het maken van een schets voor 2020 bij ongewijzigd beleid en het maken van schets bij gewijzigd beleid (d.w.z. de economische visie volgend).
- 3 *Ambities*. Het nader uitwerken van de ambities van de gemeente Doetinchem, gegeven de uitkomsten van de diagnose en het perspectief, gevolgd door het opstellen van een economische visie.
- 4 *Acties*. Het formuleren van concrete acties voor de realisatie van de economische visie.

In het proces zijn de volgende onderzoeksinstrumenten ingezet:

- Analyse van bestaande data, informatie, onderzoeken, nota's, websites en dergelijke (zie bijlage II voor een overzicht van de gebruikte bronnen).
- Doorrekenen van de effecten van de recessie aan de hand van EIM-prognosemodellen.
- Individuele interviews met betrokken partijen. Zie bijlage I voor de gesprek-partners en organisaties.
- Workshop met Gemeente Doetinchem en IG&D.
- Creatieve dag voor alle betrokkenen op 26 mei 2009, waarbij themagericht ideeën zijn uitgewerkt en prioriteiten zijn gesteld. Zie bijlage I voor de deelnemers.

Gedurende het gehele proces hebben brainstorm- en feedbackbijeenkomsten plaatsgevonden in de vaste begeleidingsgroep van dit onderzoekstraject, waarin de Gemeente Doetinchem, IG&D en EIM vertegenwoordigd waren (zie bijlage I voor de leden van de begeleidingsgroep).

1.3 Leeswijzer

De economische visie (en actieplan) bestaat uit twee rapporten:

Het eerste rapport met de titel "**Foto van de sociaal-economische situatie in Doetinchem**" bevat alle feiten en ervaringsgegevens over de sociaal-economische situatie van Doetinchem, afgezet tegen die van de Achterhoek en die van Nederland. Daarnaast bevat het de prognoses voor de periode 2010 – 2020. Het kan al achtergrondinformatie gebruikt worden bij het analysedeel van het tweede rapport.

Het tweede rapport met de titel "**Dynamisch Duurzaam Doetinchem**" bevat de analyse in het kort (inclusief een SWOT), de visie en het actieplan. Dit voorliggende rapport is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 2 beschrijft de startsituatie voor de economische visie van Doetinchem. Het gaat in op de huidige situatie, sterkte/zwakte en kansen/bedreigingen, en schetst het perspectief bij 'niets doen' en bij 'actie'.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de finish ofwel de visie op de economische situatie in Doetinchem zoals in 2020 reëel kan zijn.
- Hoofdstuk 4 laat het parcours zien. Het bevat de verschillende acties die ondernomen moeten worden om de economische visie waar te maken.

2 De start (analyse)

Dit hoofdstuk geeft eerst een schets van de huidige sociaal-economische situatie in Doetinchem. Het laat de sterke en zwakke punten zien, maar ook de kansen en bedreigingen vanuit de omgeving. Deze analyse is gebaseerd op feiten en ervaringsgegevens.

Vervolgens is het perspectief geschetst, wanneer er in de komende tijd niet bijgestuurd gaat worden (passiviteit). Hierbij is gebruik gemaakt van prognosemodellen. Ook is het perspectief verwoord, wanneer er wel bijgestuurd gaat worden (activiteit). Dit is de hoofdconclusie uit de volledige analyse, die in hoofdstuk 3 tot een economische visie is uitgewerkt.

2.1 Diagnose van de sociaal-economische situatie

Sterke punten

Het Doetinchemse bedrijfsleven scoorde tot nu toe goed. De lokale economie groeit bovengemiddeld en de regiofunctie voor de Achterhoek is sterk gelet op de inkomende pendel. Ook op het gebied van zorg & welzijn, detailhandel, cultuur, sport en beroepsopleidend/begeleidend onderwijs vervult Doetinchem een regiofunctie. Het bedrijfsleven is bovendien goed georganiseerd, innovatief en loopt voorop wat betreft duurzaamheid en samenwerking.

Doetinchem leverde de afgelopen jaren meer woningen op dan gemiddeld en heeft een groen, kwalitatief hoogstaand woon- en leefklimaat. De schaalgrootte van Doetinchem en het 'naoberschap' wordt alom geprezen.

Ook de lopende ontwikkelingen rondom het regionale bedrijventerrein, de mobiliteit, de platforms op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt en technologie en de pilot regelvrije zone dragen bij aan het positieve gevoel over de sociaal-economische situatie van de gemeente.

Echter

Zwakke punten

Doetinchem heeft een matige bereikbaarheid. De bedrijventerreinen zijn vol. De bedrijvendynamiek is matig: er zijn vooral relatief weinig nieuwkomers in het bedrijfsleven te verwelkomen. De beroepsbevolking krimpt. Het besteedbare inkomen van de huishoudens is lager dan gemiddeld. Er is een mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt én op de woningmarkt. Er zijn relatief weinig hooggeschoolden. De sectorstructuur toont weinig financiële en zakelijke dienstverlening. Doetinchem profileert zich zwak en kampt met een ongewenst imago (de 'achtertuin'). Doetinchem vergrijst en ontgroent!

Hiermee slaat het positieve gevoel om in een twijfel van 'hoe lang gaat het nog goed?'. Deze vraag wordt nog groter en urgenter, nu Nederland in een zware economische recessie verkeert, sectoren met grote vraaguitval te maken hebben, investeringen moeilijker gefinancierd worden en de werkloosheid oploopt.

Opgave

Kortom, Doetinchem staat nu voor de opgave om in een kwetsbare omgeving het bedrijfsleven zodanig te faciliteren, dat het op termijn sterk genoeg is om Doetinchem voor iedereen op de kaart te zetten.

Totaalbeeld

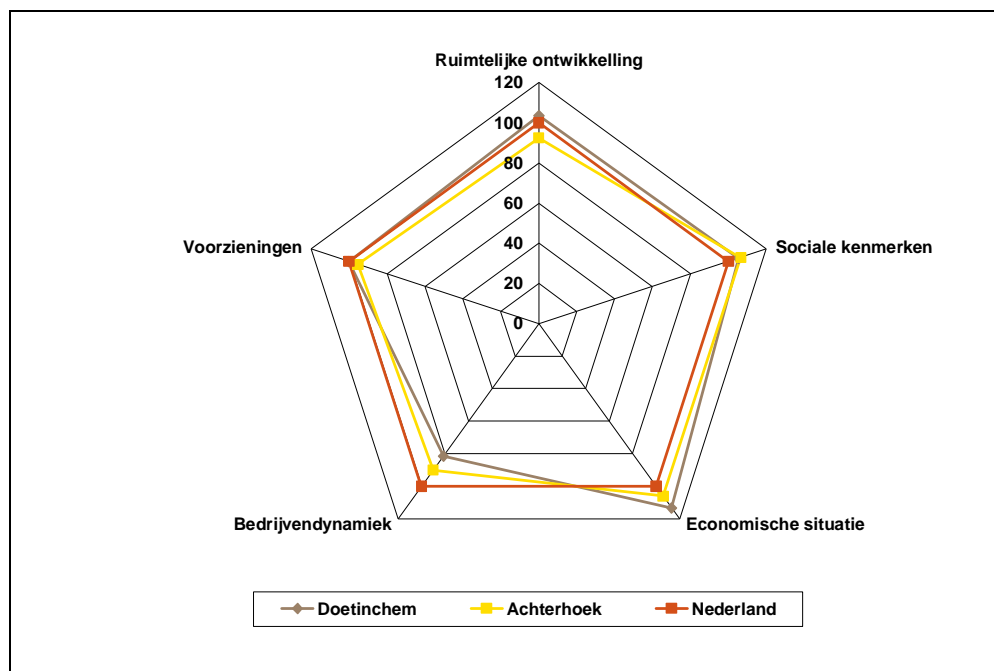
Hieronder is de sociaal-economische situatie van Doetinchem in één schema samengevat. De vijf dimensies in het schema - sociaal, economisch, bedrijvendynamiek, voorzieningen en ruimtelijk - en de daarbij behorende feiten en ontwikkelingen komen weer terug in de positionering van Doetinchem ten opzichte van de Achterhoek en Nederland. Zie Figuur 1.

'Foto' van Doetinchem

Sociale situatie:	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Gemeente Doetinchem telt per 1-1-2009 56.138 inwoners in een regio van 402.316 inwoners. De bevolking gaat krimpen met 0,5% per jaar volgens CBS/PLB. ▶ De potentiële beroepsbevolking heeft een omvang van 37.000 personen. De participatiegraad van de beroepsbevolking ligt op 70% en is gelijk aan het landelijke niveau. ▶ De leeftijdsopbouw van de werkende bevolking is conform het landelijke beeld. Het opleidingsniveau ligt iets lager dan landelijk: Doetinchem heeft juist weinig aanbod aan de boven- en onderkant van de markt. ▶ 44% van de werkenden werkt in de gemeente zelf en dat is gelijk tot iets lager dan het landelijke gemiddelde. Doetinchem heeft per saldo een ingaande pendelstroom van 7.000 personen. De uitgaande pendel is vooral gericht op de regio Achterhoek en de regio Arnhem/Nijmegen. De ingaande pendel komt hoofdzakelijk vanuit de regio Achterhoek. ▶ Het besteedbaar inkomen per huishouden bedraagt € 30.300 en ligt lager dan het landelijke niveau.
Economische situatie:	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Het Doetinchemse bedrijfsleven bestaat uit 2.955 vestigingen. De sectorstructuur kenmerkt zich door relatief veel industrie, zorg/welzijn en handel, en relatief weinig financiële en zakelijke dienstverlening. Zorg/welzijn is de grootste werkgever in Doetinchem (22% van de werkgelegenheid). ▶ Het aantal bedrijven groeit met 2,5% op jaarbasis en dat is lager dan het landelijke percentage. De werkgelegenheid groeit met 1,5% op jaarbasis en dat is weer hoger dan het landelijke percentage. ▶ Het bruto regionaal product (BRP) is in 2008 met 3,3% gestegen. Hiermee presteert het Doetinchemse bedrijfsleven beter dan het Nederlandse bedrijfsleven. Vooral de sectoren zorg/welzijn, overige zakelijke diensten, onroerend goed en groothandel leveren een belangrijke bijdrage aan het BRP. ▶ De werkloosheid bedraagt 5%.
Bedrijven-dynamiek:	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De bedrijvendynamiek (d.w.z. het saldo van oprichtingen, -opheffingen en -verhuizingen) is in Doetinchem lager dan landelijk. Vooral het aantal oprichtingen is met 8,3% laag. Het immigratiesaldo was in de periode 2005/2008 gemiddeld genomen negatief. (2008 was wel positief). ▶ Het merendeel van de bedrijfsmigratie in 2008 betrof een Doetinchemse aangelegenheid (161 bedrijven). Daarnaast was er een uitstroom van 81 (m.n. naar de rest van de Achterhoek en in mindere mate naar de regio Arnhem/Nijmegen en overig Nederland) en een instroom van 95 bedrijven (m.n. vanuit de rest van de Achterhoek en overig Nederland).
Voorzieningen:	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Doetinchem beschikt over een winkelaanbod dat regionaal verzorgend is gezien omvang (910 vestigingen, 153.000 m² vvo). De winkeldichtheid is aanzienlijk hoger dan in de Achterhoek en in Nederland ▶ Doetinchem heeft veel leerlingen in het onderwijs (m.n. beroepsopleidende en -begeleidende leerweg en educatie), wat duidt op wederom een regionaal verzorgende functie. Het aandeel leerlingen in het basisonderwijs is relatief beperkt. ▶ Het voorzieningenaanbod in de zorg en welzijn bestaat uit circa 180 aanbieders. Het aantal instellingen per 1.000 inwoners is hoger (3,2) dan in de Achterhoek en Nederland (2,9-3,0). Daarnaast heeft Doetinchem 154 sportvoorzieningen met een dichtheid van 3,1 per 1.000 inwoners (lager dan landelijk gemiddelde) en 29 verblijfsaccommodaties met een dichtheid van 0,52 (hoger dan landelijk gemiddelde). Het aantal slaapplekken loopt echter flink achter op dat van de Achterhoek en van Nederland.
Ruimtelijke situatie:	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Doetinchem heeft 8 bedrijventerreinen met een totale omvang van 1.525 hectare. Verheulswede (120 ha) is de grootste, gevolgd door Wijnbergen, Keppelseweg en De Huet (40 á 50 ha per stuk). De bedrijventerreinen raken vol; er is nog slechts 12 hectare uit te geven. ▶ De gemeente heeft 23.900 woningen in voorraad. De jaarlijkse groei hiervan bedraagt 1,5%. In 2008 zijn per 1.000 woningen 17 gereed gekomen. Beide kengetallen liggen hoger dan het landelijke gemiddelde. ▶ De bereikbaarheid van Doetinchem is niet optimaal. De verbinding met Enschede is beperkt: de A18 wordt ter hoogte van Varsseveld een provinciale weg. Een snelle verbinding tussen A12 en A15 is er niet en door het ontbreken van een rondweg om Doetinchem wordt de binnenstad te veel belast. Doetinchem heeft een beperkte treinverbinding.

Bron: EIM, 2009

Figuur 1 Positionering vijf dimensies voor Doetinchem, de Achterhoek en Nederland

Bron: EIM, 2009

Uit de figuur is af te lezen dat Doetinchem het sterkste is op de dimensie 'economische situatie' en het zwakste is op de dimensie 'bedrijvendynamiek'.

Het beeld dat hier naar voren komt, bevestigt de bevindingen uit het 'Economisch rapport Elsevier 2008' van Bureau Louter:

"De economische structuur van Doetinchem (gemeten via de 'relatieve vertegenwoordiging' en de 'overige situatie') scoort nog steeds ruim boven het nationaal gemiddelde, hoewel de rapportcijfers daarvoor sinds 2003 gestaag afnemen. De voornaamste reden voor het terugvallende rapportcijfer is dat de score voor de relatieve ontwikkeling en de overige dynamiek recentelijk is gedaald. Met name in de zorgsector en de kennisintensieve diensten is de groei sterk afgenomen. En volgens gegevens van het IBIS-bestand is ook de uitgifte van bedrijventerreinen volledig tot stilstand gekomen."

De volledige informatie over de sociaal-economische situatie is te vinden in de bijbehorende rapportage: "Foto van de sociaal-economische situatie in Doetinchem" (EIM, 2009).

2.2 Kansen en bedreigingen

De uitgangssituatie voor Doetinchem bestaat dus uit een sterk bedrijfsleven in een kwetsbare omgeving. Maar diezelfde omgeving biedt ook kansen. Om een economische beleidskoers te kunnen vaststellen moeten ook deze in ogenschouw worden genomen, evenals de bedreigingen vanuit de omgeving. Daarom zijn hieronder de kansen en bedreigingen naast elkaar gezet.

Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ontwikkeling van het regionale bedrijventerrein (RBT), gekoppeld aan de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen in de regio 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De krimpende (beroeps-)bevolking, waardoor de aansluiting van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bemoeilijkt wordt en de centrumfunctie van Doetinchem in de Achterhoek op langer termijn ondermijnd kan worden.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Aanwijzing van Doetinchem als pilot 'regelvrije zone' door VNG in combinatie met de door de gemeente en IG&D zelf ingezette versnellingsstafels. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De zwakke fysieke verbinding met Arnhem, waardoor aanhaken en meeliften op de sterkere economische regio Arnhem-Nijmegen (synergie) niet vanzelfsprekend is en deze potentie onbenut blijft.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Grote maatschappelijke aandacht voor duurzaamheidsconcepten in wonen, werken, leren en recreëren, gerelateerd aan het karakter van Doetinchem en de voorsprong die de gemeente op dit terrein heeft. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Het wegtrekken (en wegblijven) van jongeren uit Doetinchem door het gebrek aan uitdagingen in Doetinchem en de magneetwerking van steden als Arnhem, Nijmegen en Enschede. Ontgroening.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ De schaalgrootte en de kwaliteit van het woon- en leefklimaat in Doetinchem en omgeving maken de gemeente aantrekkelijk voor footloose bedrijvigheid. Doetinchem en de Achterhoek als contrapunt van de Randstad. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Bestaande spanningsvelden tussen regiogemeenten op het gebied van wonen en bedrijventerreinen in combinatie met de nog fragiele en onervaren samenwerking tussen de gemeenten als Regio Achterhoek.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ De aanwezigheid van het Slingeland Ziekenhuis en veel andere aanbieders in de zorg én de vergrijzing bieden potentie voor economische activiteiten op het snijvlak van zorg en wonen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De huidige economische recessie waardoor investeringen vaker uitgesteld worden en noodzakelijke, kansrijke vernieuwingen in de vertraging komen.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ De groene en landschappelijke waarden geven in combinatie met het voorgaande punt ruimte aan nieuwe productmarktcombinaties op het gebied van toerisme en vrijetijd. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Bij een uitvoering van alle bouwplannen dreigt een overaanbod te ontstaan op de woningmarkt en bedrijfsruimtemarkt.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ De aanwezigheid van innovatieve bedrijven met unieke technologieën in o.a. de maakindustrie, agrarische sector en bouwnijverheid vormen een kans om Doetinchem te ontdoen van het 'achtertuin'-imago. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Het ontbreken van vormen van hoger beroepsonderwijs, waardoor upgradering van middelbaar opgeleiden (sterk aanwezig) tot hoger opgeleiden (zwak aanwezig) onvoldoende plaatsvindt.
<ul style="list-style-type: none"> ▶ De economische recessie versterkt de aanzet tot actie, versnelling van procedures en vergroot de focus op duurzaamheid en sociaal ondernemerschap in brede zin van het woord. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ De matige bereikbaarheid van Doetinchem met o.a. het ontbreken van een rondweg waardoor de binnenstad met doorgaand verkeer belast wordt, de 'A18-N18' en een beperkte spoorverbinding.

Bron: EIM, 2009

2.3 Perspectief bij passiviteit

Maar wat gebeurt er als Doetinchem de opgave om de lokale economie en het bedrijfsleven een impuls te geven niet aanpakt? Wat is dan het perspectief?

Kortetermijnprognoses (2009 – 2010)

De groei van het bruto regionaal product zal omslaan in een krimp. Dat gebeurt in 2009 al met -3,8% (prognose juni 2009). De grootste klappen vallen in de sectoren chemie/kunststof, metaal, groothandel, transport en horeca. In 2010 zal de krimp 0,4% zijn. Dan wordt vooral de bouwnijverheid getroffen en in mindere mate de detailhandel.

De werkgelegenheid zal eveneens gaan krimpen: in 2009 met -0,7% (250 banen) en in 2010 met -3,5% (1.050 banen). Dit treft met name de metaalindustrie, transportsector en financiële en zakelijke dienstverlening. Ook in de handel, bouwnijverheid, overige industrie en communicatiesector gaan banen verloren.

Lange termijnprognoses (2011 – 2020)

Economie en maatschappij kunnen zich langs meerdere richtingen of scenario's ontwikkelen. Een veel gebruikte en uitgewerkte scenariostudie is uit 2004/2005: '*Vier vergezichten op Nederland*'. Dit is gemaakt door het Centraal Planbureau in samenwerking met het RIVM, het Sociaal Cultureel Planbureau en CBS. In deze studie worden vier maatschappijbeelden uitgewerkt.

De scenario's richten zich op toekomstige ontwikkelingen op Nederlands en Europees niveau en zijn omgeven met twee sleutelonzekerheden. De eerste betreft de mate waarin landen bereid en in staat zijn om internationaal samen te werken. De centrale vraag is of grensoverschrijdende problemen zoals veiligheid, milieuvraagstukken en handelsliberalisatie op Europees of mondiaal niveau worden aangepakt. De tweede sleutelonzekerheid is de hervorming van de collectieve sector. De druk op de collectieve sector wordt de komende periode steeds groter door de trends van vergrijzing, verdergaande individualisering en een naar verwachting toenemende loonongelijkheid tussen hoog- en laagopgeleiden. De vraag is voor welk niveau van publieke voorzieningen de lidstaten zullen kiezen, en welke taken bij de overheid blijven en welke worden overgelaten aan de markt. De combinaties van de sleutelonzekerheden resulteren in vier scenario's (zie Figuur 2).

De scenario's zijn:

- *Global economy*: minder overheid, meer internationale samenwerking (wereldwijd)
- *Strong Europe* (meer overheid (solidariteit) en meer internationale samenwerking (m.n. binnen de EU))
- *Transatlantic Market*: minder overheid, minder internationale samenwerking (blokvorming)
- *Regional communities* (meer overheid (solidariteit), minder internationale samenwerking (sterk op eigen land gericht)).

Meer internationalisering gaat gepaard met meer innovatie en meer immigratie, terwijl minder overheid gepaard gaat met individualisering en versoering van de sociale voorzieningen.

Bij het maken van toekomstverkenningen wordt veelal gekozen voor een bandbreedte, waarbij de verwachting is dat de maatschappij zich vooral tussen de scenario's Strong Europe en Global Economy zal bewegen. De andere twee scenario's zijn minder pausibel.

Ook in de economische visie van Doetinchem is deze keuze gemaakt. De beide scenario's zijn in Figuur 2 rood omcirkeld.

Het verschil tussen de twee gekozen scenario's zit in de fluctuaties en risico's: Global Economy kent in economisch opzicht veel hogere toppen en diepere dalen dan Strong Europe. Dit geldt ook voor de sociale consequenties ervan.

Figuur 2 Sleutelonzekerheden en de vier scenario's

Bron: CPB (2004). Vier gezichten op Nederland.

Het bruto regionaal product stijgt in de periode 2011-2020 met 1,7% (Strong Europe) tot 2,8% (Global Economy) per jaar. De groeikansen zitten met name in de sectoren chemie/kunststof, groothandel, transport, zakelijke diensten en zorg/welzijn. Voor een deel zijn dit de sectoren waarin dit jaar de grootste klappen vallen.

De werkgelegenheid stijgt in de periode 2011-2020 met 0,4% ('Strong Europe') tot 0,8% ('Global Economy') per jaar. Dit komt neer op 140 tot 280 banen per jaar voor Doetinchem.

Noot:

De laatste landelijke conjunctuurmeting van het CBS over het eerste kwartaal laat zien dat de prognose voor 2009 wellicht nog iets te optimistisch is. Vooral de consumptieve bestedingen komen lager uit dan eerder voorzien. Indien deze ontwikkeling doorzet en wordt doorgetrokken naar Doetinchem, dan komt het BRP ruim 1 procentpunt lager uit dan eerder voorzien (-3,8%), maar blijft ook dan gunstiger dan landelijk (-4,8%). De werkgelegenheid komt dit jaar dan 0,2 procentpunt lager uit dan voorzien en in 2010 nog eens 0,3 procentpunt.

Voor de volledige prognoses per sector wordt verwezen naar de bijbehorende rapportage: "Foto van de sociaal-economische situatie in Doetinchem" (EIM, 2009).

2.4 Perspectief bij activiteit

De kans dat Doetinchem met de armen over elkaar toeziet hoe het zojuist geschetste scenario zich zal voltrekken is gering. Immers, de gemeente en IG&D zijn het traject 'Economische visie en actieplan' gestart met de bedoeling om een innovatieve, duurzame ontwikkeling voor zowel de gemeente als de regio tot stand te brengen. Dit kan tot uitdrukking komen in een plaats in de top 50 van gemeenten met de hoogste economische prestaties en een stijgende positie in de top 50 van grote werkgemeenten (een bekende ranking van Bureau Louter), maar is geen doel op zich!

Het gaat immers om de economische accenten die gelegd worden. Om een grotere werkgemeente te worden kan bijvoorbeeld ingezet worden op acquisitie van grote be-

drijven, maar ook op groei van bestaande MKB-bedrijven. Om de economie sterk te maken kan bijvoorbeeld gericht worden op één cluster van technologische en innovatieve bedrijvigheid, maar ook op diversiteit in bedrijvigheid. Dergelijke keuzes zijn afhankelijk van de sterkte en zwakte van de huidige sociaal-economische structuur en van de kansen en bedreigingen die zich in de omgeving voordoen. Het maken van die keuzes is juist de weg naar succes. Het is beter om één ding goed doen dan veel dingen half te doen.

Voor Doetinchem zal het perspectief er dan ook heel anders uitzien als het de komende jaren de juiste accenten gaat leggen, gelet op de sociaal-economische Ausgangssituatie en de kansen en bedreigingen. Met die accenten kan Doetinchem de genoemde uitdaging aan.

Wat is dat perspectief?

Het 'nieuwe' perspectief van Doetinchem kan beschreven worden aan de hand van drie labels (accenten), namelijk het 'dynamische label', het 'duurzame label' en het 'Doetinchem-label'. Zie kader.

Perspectief Doetinchem
<i>1. De gemeente met een gezonde bedrijvendynamiek en een omgeving die uitdagend is voor startende ondernemers (en overnemers), nieuwe technologische experimenten en creatief ondernemerschap. Hierdoor is de gemeente ook aantrekkelijk voor jongeren om er te wonen, studeren en werken.</i>
<i>2. De gemeente die bekend staat om zijn duurzame en groene economie, zijn hoogwaardige woon- en leefomgeving en zijn cultuur van sociale verbondenheid. Op dit vlak is de gemeente hét voorbeeld voor andere Nederlandse gemeenten.</i>
<i>3. De gemeente die hét trendsettende, economische centrum van de Achterhoek is met een magneetwerking op de regio. Alle (stedelijke) centrumfuncties zijn aanwezig; vooral de winkelfunctie heeft een hoge attractiewaarde.</i>

Bron: EIM, 2009

Waarom een 'Dynamisch duurzaam Doetinchem'?

Vervolgens is de vraag waarom juist deze drie labels de weg zijn naar het economische succes en het perspectief van Doetinchem vormen. Het antwoord op deze vraag is de economische visie voor Doetinchem. In het volgende hoofdstuk wordt deze beschreven.

3 De finish (visie)

Het geschetste 'nieuwe' perspectief voor Doetinchem wekt de indruk dat er een finish is. Strikt genomen is dit natuurlijk ook zo (de labelling is immers meetbaar via allerlei kengetallen en tijdreeksen), maar een finish in het economische beleidsveld bestaat nooit uit één eindstreep. Hiervoor is het veld aan teveel veranderingen onderhevig, waardoor er continu gemonitord en bijgestuurd moet worden. Er is geen moment waarop gezegd kan worden: 'nu zijn we bedrijfsdynamisch gezond' of 'de centrumfunctie is bereikt'. Wel zijn er momenten waarop gezegd kan worden: 'we hebben meer starters dan vorig jaar' en 'de pendelstroom naar Doetinchem neemt toe'. Het één laat op korte termijn al resultaten zien en het andere pas op langere termijn.

De finish die in dit hoofdstuk aan de hand van de drie labels - die tezamen de economische visie voor Doetinchem vormen - toegelicht wordt, is vastgesteld op basis van de feiten, ervaringsgegevens en inschattingen anno 2009. De finish ligt op de tijdskalk bij het jaar 2020.

3.1 Dynamisch

Doetinchem moet in 2020 zijn:

De gemeente met een gezonde bedrijvendynamiek en een omgeving die uitdagend is voor startende ondernemers (en overnemers), nieuwe technologische experimenten en creatief ondernemerschap. Hierdoor is de gemeente ook aantrekkelijk voor jongeren om er te wonen, studeren en werken.

In 2020 kent Doetinchem twee keer zoveel startende ondernemers als nu. Veel van die starters zijn technologisch innovatieve bedrijven, maar er zijn ook veel creatieve bedrijven onder hen. Eindelijk stroomt er weer jong bloed in Doetinchem.

Vele (m.n. jonge) bedrijven hebben zich al uit kunnen breiden. Hun werknemers zijn van 'eigen kweek': echte Doetinchemmers die hun opleiding aan de duurzaamheidsacademie hebben gevolgd, via het stagebureau bij het bedrijf terecht kwamen en daar uiteindelijk in loondienst zijn getreden.

In Doetinchem is het effect van de nieuwe instroom te merken. Het lijkt alsof de bestaande bedrijven 'harder lopen' en er meer samenhang ontstaat tussen de bedrijven onderling. De bedrijven maken gebruik van de groter geworden netwerken en de kennisinfrastructuur die op het gebied van duurzaamheid, technologie en zorg is ontstaan. Het effect van de nieuwe instroom is ook te merken in de binnenstad, waar veel meer economische bedrijvigheid te vinden is. De stedelijke broedplaatsfunctie voor startende (vooral creatieve) bedrijven is een feit. De starters komen niet alleen uit Doetinchem, maar ook van daarbuiten. Voor het publiek is in de binnenstad een aantrekkelijk dwaalmilieu ontstaan. Dat merken de detailhandel en horeca ook in hun aantal bezoekers en portemonnee.

Wat ook opvalt in 2020 is dat de beroepsbevolking veel diverser is en doorgaans hoger is opgeleid. Aan de massale uittocht van de Doetinchemse jongeren lijkt een einde te zijn gekomen. Steeds meer jongeren kiezen voor een HBO-studie aan de duurzaamheidsacademie. Deze opleiding trekt overigens ook veel jongeren vanuit de regio. Doetinchem heeft naam gemaakt als 'Green valley', waartoe de broedplaats van jong talent rondom de duurzaamheidsacademie zeker heeft bijgedragen. Steeds meer

werknemers komen van buiten. Dat is geen probleem omdat de verbinding met Doetinchem goed zijn. De inkomende pendelstroom is groot en de uitgaande pendelstroom is een constante.

Kortom, de Doetinchemse economie is in 2020 jonger, vernieuwender, technologisch hoogwaardiger, kennisintensiever, creatiever en evenwichtiger. Het loopt gesmeerd.

3.2 Duurzaam

Doetinchem moet in 2020 zijn:

De gemeente die bekend staat om zijn duurzame en groene economie, zijn hoogwaardige woon- en leefomgeving en zijn cultuur van sociale verbondenheid. Op dit vlak is de gemeente hét voorbeeld voor andere Nederlandse gemeenten.

In 2020 staat Doetinchem op de kaart als de gemeente waar de meeste huishoudens en bedrijven gebruik maken van schone energie. De Doetinchemse nulenergiewoningen zijn al een bekend begrip geworden in Nederland. De duurzaamheidsacademie prijkt op de verlanglijst van vervolgstudies bij middelbare scholieren in de regio. En veel technologische innovaties komen uit de 'Green valley'. Het ene na het andere experiment wordt uitgevoerd. De aanwezigheid van veel talentvolle jongeren gecombineerd met de expertise en jarenlange ervaring van ouderen is een succesfactor. Doetinchem voert al enkele jaren de ranking van de innovatiefste en duurzaamste lokale economieën aan.

Duurzaam is niet alleen de Doetinchemse economie en huisvesting, maar ook de sportvoorzieningen (De Graafschap speelt in het groenste stadion van Europa), de kinderopvang, de recreatieve voorzieningen, et cetera.

Doetinchem weet de kracht van de groene, hoogwaardige leefomgeving uitstekend te benutten. In 2020 bezoeken veel senioren Doetinchem om een weekendje door te brengen in een van de bijzondere accommodaties en te genieten van de mooie omgeving. Ook zien zij hoe vernieuwend de zorgsector daar is: je kunt er leuk wonen, actief blijven en gebruik maken van de nieuwste gezondheidsvoorzieningen in de buurt. Die zorgsector is met behulp van innovatieve, schone technologieën gegroeid, niet alleen in omvang, maar ook in diversiteit. Samenwerking tussen het Slingeland ziekenhuis en de lokale zorgaanbieders enerzijds en woningcorporaties en aanbieders uit de horeca- en recreatiesector anderzijds hebben namelijk tot nieuwe zorgconcepten geleid.

Opvallend aan Doetinchem is dat er veel vernieuwd is in 2020, maar één ding niet: de sociale verbondenheid en gemeenschapszin. De gemeente is uniek om zijn arbeids-ethos, zijn aanpak van 'samen de schouders eronder' en snelheid van handelen. Deze cultuur is vanuit de historie ontstaan en behouden gebleven mede door de schaal-grootte van Doetinchem. Deze cultuur heeft het mogelijk gemaakt dat de gemeente tussen 2010 en 2020 een grote slag heeft kunnen maken op het gebied van duurzaamheid.

Het is dan ook niet vreemd dat de gemeente veel sociale ondernemingen telt, gericht op kwetsbare groepen, het oplossen van maatschappelijke problemen en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Kortom, de Doetinchemse economie is in 2020 duurzaam in alle facetten.

3.3 Doetinchem

Doetinchem moet in 2020 zijn:

De gemeente die hét trendsettende, economische centrum van de Achterhoek is met een magneetwerking op de regio. Alle (stedelijke) centrumfuncties zijn aanwezig; vooral de winkelfunctie heeft een hoge attractiewaarde.

In 2020 is Doetinchem herkenbaar als dé werkstad, dé koopstad, dé zorgstad en dé cultuurstad van de Achterhoek.

De slag die Doetinchem tussen 2010 en 2020 gemaakt heeft, werpt zijn vruchten af. Door te kiezen voor 'duurzaam & groen' als Unique Selling Point (USP) en dit door te voeren op alle fronten is Doetinchem economisch sterker gegroeid dan de Achterhoek. Dat Doetinchem de regionale centrumfunctie vervult staat niet ter discussie. De krimp van de bevolking heeft daar geen stokje voor gestoken.

De functie als koopstad is in 2020 versterkt. De kwaliteit van het aanbod is nog steeds hoog en zelfs uitgebreid. Het straatbeeld toont meer winkels die niet tot de landelijke bekende winkelketens behoren en is daardoor onderscheidener ten opzichte van andere koopcentra in de regio. De komst van studenten en actieve senioren van buiten Doetinchem (recreanten en bewoners) en de broedplaatsfunctie met de ateliers hebben aan dit gevarieerder aanbod bijgedragen.

De infrastructurele voorzieningen zijn sterk verbeterd: Doetinchem is gemakkelijk en snel bereikbaar per auto, fiets en openbaar vervoer. Ook de binnenstad heeft geen problemen meer met het parkeren op.

Naast de duurzame en groene economie en de winkelfunctie levert het versterkte cultuuraanbod ook een bijdrage aan de regiofunctie van Doetinchem. Een actief citymanagement was en is nog steeds de sleutel naar het succes.

De centrale positie van Doetinchem blijkt tenslotte ook uit het toegenomen marktaandeel van het Slingeland Ziekenhuis. De combinatie van het ziekenhuis met de al genoemde innovatieve zorgconcepten blijkt een succesformule.

Kortom, de Doetinchemse economie is in 2020 compleet.

4 Het parcours (acties)

Na analyse en visie volgt logischerwijs actie. Dit hoofdstuk bevat 27 verschillende acties die er toe moeten leiden dat Doetinchem in 2020 dynamisch duurzaam is en als zodanig ook bekend staat. Dit hoofdstuk geeft dus antwoord op de vraag wat moet er gedaan worden om de bedrijvendynamiek gezond te maken, een voorbeeldige groene en duurzame economie te krijgen en het trendsettende economische centrum van de Achterhoek te zijn. Gemeente Doetinchem en IG&D hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid op zich genomen om deze acties in de praktijk te brengen. Het hoofdstuk begint echter met een korte verkenning van het parcours en voorbereiding op de acties, gevolgd door een praktische toelichting op de acties.

4.1 Verkenning en voorbereiding

Met de visie 'Dynamisch Duurzaam Doetinchem' is gekozen voor een sectoroverstijgende aanpak: een aanpak waarbij de kracht en het onderscheidende vermogen van Doetinchem wordt ingezet om twee van de grootste bedreigingen voor de lokale economie af te wenden. Dit zijn de ontgroening en de vergrijzing, die van Doetinchem een zogenoemde 'krimpgemeente' maken.

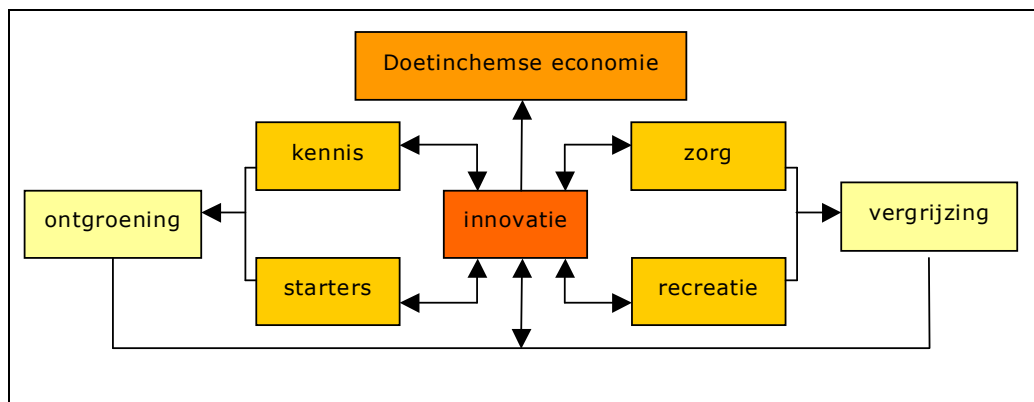
De kracht zit met name in het grote innovatievermogen van het bedrijfsleven, de gevorderde activiteiten op het gebied van duurzaamheid, een sterke zorgsector en het hoogwaardige woon- en leefklimaat. Het onderscheidende vermogen zit met name in de schaalgrootte van Doetinchem, de organisatiekracht en de cultuur (arbeidsethos en samenwerken).

Deze aanpak kent vier hefboomen waarmee de lokale economie de gewenste kant uitgestuurd kan worden. In Figuur 3 is dit modelmatig weergegeven.

De hefboomen zijn: 'kennis', 'starters', 'zorg' en 'recreatie'. Zij zijn met elkaar verbonden via de kern van het systeem: 'innovatie'.

De eerste twee hefboomen hebben vooral een invloed op de ontgroening en de laatste twee hefboomen op de vergrijzing. De kern zorgt voor de onderlinge samenhang. Wanneer de hefboomen goed staan kan het tot synergie-effecten leiden. En hiermee is wordt de totale Doetinchemse economie aangezwengeld.

Figuur 3 De samenhang in het parcours

Een toelichting op de hefbomen:

➤ *Kennis*

Om het label 'Duurzaam' waar te maken moet Doetinchem niet alleen de beschikking hebben over innovatieve bedrijven op dit terrein, maar ook over een infrastructuur die dergelijke bedrijvigheid bevordert. Tot die infrastructuur behoren onder andere goed opgeleide werknemers, specifieke stageplaatsen, onderzoek- en ontwikkelingsfaciliteiten en een omgeving waarin geëxperimenteerd kan worden. Kortom: een kennisinfrastructuur gericht op duurzaamheid, technologie, innovatie en toepassing van de verworvenheden in het bedrijfsleven. Een duurzaamheidsacademie op HBO-niveau kan een belangrijk onderdeel hiervan zijn. Dit kan jongeren binden en naar Doetinchem toe brengen.

➤ *Starters*

Om het label 'Dynamisch' waar te maken moet de instroom van nieuwe ondernemingen worden bevorderd. Starters versterken doorgaans de innovatie- en concurrentiekracht. Door starters te faciliteren kan kracht bijgezet worden aan de duurzaamheidsontwikkeling (broedplaats/spinoffs in relatie tot de kennisinfrastructuur) en aan het label 'Doetinchem' (broedplaats in relatie tot binnenstedelijke functie). Net zoals de voorgaande hefboom kan deze hefboom de ontgroening helpen te keren.

➤ *Zorg*

De sterke regionale positie in de zorgsector gecombineerd met innovatie, duurzaamheid en kennis biedt een directe kans om innovatieve zorgconcepten te ontwikkelen en in de markt te brengen. Die markt heeft een enorme potentie, gegeven de vergrijzing van de Doetinchemse bevolking en de hoogwaardige woon- en leefomgeving. Maar ook landelijke ontwikkelingen (dynamische groeisector) maken dit voor Doetinchem een hefboom om de economie in positieve zin bij te sturen.

➤ *Recreatie*

Net zoals de zorg is dit een kans die nog niet voldoende benut wordt en die in combinatie met de groene omgeving van Doetinchem en de vergrijzing de lokale economie een impuls kan geven. Maar ook in samenhang met ontwikkelingen rond de zorgsector zijn economische impulsen vanuit deze recreatieve hoek denkbaar. Het kan gaan om innovatieve concepten gericht op de toekomstige groep van gezonde senioren, maar ook op groepen van bepaalde patiënten.

De hefbomen, de kern en de onderlinge relaties komen op verschillende plaatsen terug bij de acties zoals die in het vervolg van dit hoofdstuk zijn uitgewerkt.

4.2 Praktische toelichting

De actieplannen hebben een uniforme opbouw, te beginnen met het *doel* (waarom deze actie en wat levert het op?) en de *inhoud* (wat moet er gedaan worden?). In de plannen is verder aangegeven wie het *initiatief* moet nemen om Doetinchem in beweging te krijgen, het plan op te gaan pakken en uit te gaan voeren. Dit betekent echter niet dat de initiator ook de uitvoering moet trekken. Na een taskforce of developmentteam kan bijvoorbeeld de juiste hoofduitvoerder en verantwoordelijke ontstaan. Op voorhand is dit niet altijd al aan te geven. Wel is in de actieplannen aangegeven wie de samenwerkings*partners* (de direct betrokkenen) kunnen zijn. De *prioriteit* van de acties is aangeduid met een categorie A, B of C. De betekenis hiervan is als volgt:

- Categorie A: hoogste prioriteit. Deze actie moet direct opgepakt worden, omdat de bijdrage aan de lokale economie van Doetinchem het grootst zal zijn. Het plan van aanpak moet in 2009 gereed zijn.
- Categorie B: gemiddelde prioriteit. Deze actie hoeft niet direct opgepakt te worden, hoewel de economische bijdrage naar verwachting ook fors zal zijn. Het plan van aanpak moet wel in 2010 gereed zijn.
- Categorie C: laagste prioriteit. Deze actie kan in een later stadium opgepakt worden. Het plan van aanpak kan in 2011 of 2012 volgen.

Ten slotte is steeds een *link* gegeven naar de andere acties. Veel acties staan immers niet los van elkaar en kunnen door ze gelijktijdig, in samenhang en slim uit te voeren tot synergie leiden.

Mede om die reden zijn alle acties *genummerd* met een letter en cijfer. De letter geeft het label uit de economische visie aan, waaraan twee nieuwe zijn toegevoegd:

- A: Samenwerking;
- B: Dynamisch;
- C: Duurzaam;
- D: Doetinchem centraal;
- E: Marketing.

4.3 Acties: Samenwerking op basis van de economische visie

De complexiteit van het sociaal-economische beleidsveld en de uitdagingen waarvoor gemeente Doetinchem op dit moment staat, kunnen niet door de gemeente alleen opgepakt worden. Ook kan het niet altijd en uitsluitend binnen de bestaande organisatiestructuren opgepakt worden. Het is noodzakelijk om gebruik te maken van de expertise en ervaringen vanuit alle hoeken en de som meer dan de afzonderlijke delen ervan te laten zijn. Daar komt nog bij dat de wereld niet stil staat en er continu weer ander maatwerk geleverd moet worden. Bovendien is het tempo waarin dit allemaal gebeurt enorm toegenomen.

De complexiteit en dynamiek pleiten voor een goede samenwerking, betrokkenheid en taakverdeling, een grote slagvaardigheid en flexibele netwerken (ook wel gelegenhedsformaties genoemd). Doetinchem speelt hier al goed op in. De gemeente is bekend om zijn samenwerkingsaanpak, snelheid van handelen en vernieuwingsgeest. Het is belangrijk om de 'flow' erin te houden. En dat kan door de volgende actie te ondernemen.

Actie A1: Jaarlijkse bijeenkomst

Doel/ resultaat:	Een blijvende relatie onderhouden met alle betrokken partijen in het sociaal-economische beleidsveld. Dit vergroot het draagvlak voor en de betrokkenheid bij de acties. Ook blijft de ideeëngenerator in Doetinchem op stoom, waar een ieder zijn voordeel mee kan doen, en blijven netwerken zich vormen en uitdijen.
Inhoud:	Het 1x per jaar organiseren van een brede bijeenkomst naar voorbeeld van het Stormberaad Achterhoek Authentiek Anders en de Creatieve middag Economische Visie. Het concept is achtereenvolgens: een plenaire sessie met de stand van zaken rondom 'Dynamisch Duurzaam Doetinchem', een sessie met werkgroepjes op basis van thema's, acties, knelpunten of actualiteiten, een plenair discussiedeel en een netwerkborrel. Door middel van de voorgestelde structuur kan verantwoording van de acties in het kader van de economische visie afgelegd worden, de vorderingen gemonitord en de aanpakken geëvalueerd worden.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem en IG&D.
Partners:	Afhankelijk per thema/actie (type 1), maar in principe alle partijen die ook bijgedragen hebben aan deze economische visie (type 2).
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Er is logischerwijs een link met alle andere acties.

Actie A2: Versnellingstafels

Doel/ resultaat:	Een blijvende relatie onderhouden met alle betrokken partijen in het sociaal-economische beleidsveld. Dit vergroot het draagvlak voor en de betrokkenheid bij de acties. Ook blijft de ideeëngenerator in Doetinchem op stoom, waar een ieder zijn voordeel mee kan doen, en blijven netwerken zich vormen en uitdijen.
Inhoud:	De probleemeigenaren van de verschillende acties die in het kader van de economische visie worden uitgevoerd, kan - indien nodig - een versnellingstafel in het leven roepen. Hieraan nemen alle bij het thema/actie betrokken partijen deel. Als frequentie van overleg kan 1x per maand aangehouden worden. De probleemeigenaar blijft de trekker en legt verantwoording af aan de samenwerkingspartners, zodat de acties ook daadwerkelijk opgezet en uitgevoerd gaan worden binnen de daarvoor gestelde termijn.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem en IG&D.
Partners:	Afhankelijk per thema/actie (type 1), maar in principe alle partijen die ook bijgedragen hebben aan deze economische visie (type 2).
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Er is logischerwijs een link met alle andere acties.

4.4 Acties: Dynamisch

De onderstaande acties zijn nodig voor een dynamisch Doetinchem:

Actie B1: Centrum voor jong ondernemerschap	
Doel/ resultaat:	Het ondersteunen van (pré-)starters en jonge ondernemingen, waardoor de instroom vergroot wordt en Doetinchem een gezondere bedrijvendynamiek krijgt. Daarnaast kunnen jonge ondernemingen na een succesvolle startfase ondersteund worden in hun groeifase. Deze doorgroeiers worden namelijk vaak met nieuwe vraagstukken geconfronteerd (locatie, personeel, organisatie, innovatie).
Inhoud:	<p>Het inrichten van één centraal fysiek en digitaal centrum, waar alle informatie- en ondersteuningsbehoeften van de doelgroep samenkomen. Om dit te realiseren moeten de volgende stappen worden ondernomen.</p> <p>Keuze van een locatie voor het fysieke centrum, het liefst in of nabij het centrum van Doetinchem.</p> <p>Vaststellen en ontwikkelen van de functies van het Centrum, waarbij zoveel mogelijk aangesloten wordt op de bestaande infrastructuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informatieverstrekking. - Doorverwijzing naar instanties als KvK, Belastingdienst en Bedrijvenloket Gemeente Doetinchem. - Wegwijzer in 'subsieland' (bijvoorbeeld microkredieten). - Bemiddeling voor bedrijfsruimte voor starters. - Bemiddeling bij samenwerkingsprojecten tussen ondernemers onderling. - Betaalbaar advies over wet- en regelgeving, innovatie en bedrijfsvoering op maat. - Aanbod en bemiddeling voor coaching van startende en jonge ondernemers door ervaren ondernemers (mentorschap). - Aanspreekpunt voor ondernemersorganisaties. - Etc. <p><u>Opmerking;</u></p> <p>Voor de invulling van deze actie is het instellen van een 'developmentteam' aan te bevelen. Afstemming van taken en communicatiekanalen is hier essentieel. In het team kan ook bekeken worden hoe dit inhoudelijk en organisatorisch samen kan gaan met het project IkSmartStart Gelderland, dat uitgevoerd wordt door KvK Centraal Gelderland. Ook afstemming met het Career Center Achterhoek is aan te bevelen: onder de hoger opgeleide talenten zitten ongetwijfeld ook een aantal goede ondernemers in de dop.</p>
Initiatief:	Gemeente Doetinchem.
Partners:	IG&D, OVD, Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, CCA, ACT, POA, bankwezen
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	De actie draagt bij aan de ontbrekende broedplaatsfunctie en daarmee aan het versterken van de centrumfunctie van Doetinchem en aan het vergroten de aantrekkingskracht van Doetinchem op jongeren.

Actie B2: Kleinschalige bedrijfsunits voor starters

Doel/ resultaat:	Vergroten van het aanbod van kleinschalige bedrijfsruimten, waardoor de mogelijkheden voor starten- de ondernemers wordt gestimuleerd.
Inhoud:	<ul style="list-style-type: none">- Inventarisatie van vraag en aanbod aan kleinschalige bedrijfsruimte. Hiervoor kan ook een digitale marktplaats ingericht worden.- Bij herstructurering van gebieden, langdurige leegstand van panden en nieuwbouwprojecten afwe- gen of woon/werkunits, bedrijfsverzamelgebouwen of 'werken in de plint' een kans is.- Mogelijkheden voor kleinschalige bedrijfsruimte creëren in bestemmings- en masterplannen.- Sturing geven aan de invulling van de bedrijvigheid door vastgoed te verwerven of via PPS- constructies.- Van leegstaande (winkel-)panden de etalages tijdelijk gebruiken voor presentaties van creatieve be- drijven.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	IG&D, Woningcorporaties, vastgoedontwikkelaars/-beheerders, bankwezen
Prioriteit:	Categorie B.
Link:	Wanneer de kleinschalige bedrijfsruimten ruimtelijk geconcentreerd en in een stadsmilieu gelokali- seerd zijn, draagt deze actie ook bij aan de broedplaatsfunctie.

Actie B3: Ontwikkelen van een duurzaamheidsacademie

Doel/ resultaat:	Doetinchem voorzien in een aanbod HBO-onderwijs dat toegesneden is op de vraag vanuit het Doetin- chemse bedrijfsleven en aansluit op het profiel 'duurzaam groen'. Dat moet een duurzaamheidsaca- demie zijn.
Inhoud:	<p>Onderzoek naar de haalbaarheid (confrontatie van vraag en aanbod) van een dergelijke HBO- opleiding. Een dergelijk onderzoek loopt op dit moment.</p> <p>Afhankelijk van de onderzoeksuitkomsten kunnen vervolgstappen ondernomen worden zoals:</p> <ul style="list-style-type: none">- Overleg en samenwerking met het onderwijscircuit: ROC en scholengemeenschappen (i.v.m. de aan- sluiting) en HAN (i.v.m. samenwerking, dependance en andere zaken om invulling te geven aan de Doetinchemse variant).- Ontwikkelen van de Doetinchemse variant (onderwijsprogramma, docenten, locatie, marketing, etc).- Creëren van stageplaatsen voor de HBO-studenten (zie actie B4).- Ontwikkelen van huisvesting (een campus) op/nabij het terrein van de academie <p><u>Opmerking:</u></p> <p>In het actieprogramma Verbetering aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt Achterhoek 2008 t/m 2010 van het POA is 'versterking van de samenwerking HBO/WO' als actie opgenomen, waarbij Regio Ach- terhoek het voortouw neemt. Dit vraagt om afstemming.</p>
Initiatief:	Gemeente Doetinchem (onderzoek), Regio Achterhoek (vervolg)
Partners:	POA, Regio Achterhoek, HAN, SAXION en andere HBO-instellingen in de regio,
Prioriteit:	Categorie A. Na het beschikbaar komen van de onderzoeksresultaten kan een plan van aanpak ont- wikkeld worden.
Link:	Deze actie draagt ook bij aan het stimuleren van duurzaam bouwen en inkopen en aan het stimuleren van groene experimenten (zie 'Acties: Duurzaam' C1, C2 en C3)

Actie B4: Stagecentrum inrichten

Doel/ resultaat:	Ten eerste het vergroten van het aantal en de kwaliteit van de stagemogelijkheden in het bedrijfsleven en de non-profit-sector . Ten tweede vergroten van de trefkans tussen vraag en aanbod, zodanig dat ook de mogelijkheden voor een dienstverband na de stageperiode toenemen. Deze actie is van toepassing op alle opleidings- en werkniveaus.
Inhoud:	<p>Er zijn in Doetinchem veel initiatieven om onderwijs en bedrijfsleven beter te laten aansluiten door stages: Mobiliteitcentrum, docentstages POA, werving door bedrijven IG&D en stimuli vanuit het onderwijs ROC. Om het proces transparanter, efficiënter en effectiever te maken kan een stagecentrum of -bureau opgericht worden. Een dergelijk centrum is dan hét centrale contactpunt voor iedereen, waarbij de volgende functies en taken geplaatst kunnen worden:</p> <ul style="list-style-type: none">- informatie & voorlichting;- 'marktplaats' van vraag en aanbod;- screening kandidaten en bedrijven;- doorverwijzing naar andere organisaties;- bemiddeling;- PR-activiteiten. <p><u>Opmerking:</u></p> <p>In het POA-actieprogramma 2008 t/m 2010 wordt nota gemaakt van het belang om meer samen te werken met Duitsland (m.n. Fachhochschule Bocholt) om stagiaires op HBO-niveau in het Doetinchemse bedrijfsleven te krijgen.</p>
Initiatief:	POA
Partners:	POA, Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, IG&D, UWV Werkbedrijf, Gemeente Doetinchem
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie hangt samen met het ontwikkelen van een duurzaamheidsacademie (actie B3) en het bekend maken van het lokale en regionale bedrijfsleven bij de jongeren (actie B5).

Actie B5: Bedrijven bekend maken bij jongeren

Doel/ resultaat:	Aan jongeren laten zien welke bedrijven in Doetinchem gevestigd zijn en dat zij een grotere keuze uit werkgevers hebben dat zij op voorhand aannemen. Het imago van het (kleinschaliger) lokale bedrijfsleven is bij jongeren vaak zwakker dan het imago van de (grootschalige) internationale bedrijven met grote naamsbekendheid. Dit beeld kan door het lokale bedrijfsleven zelf gewijzigd worden.
Inhoud:	<p>Het bekendmaken van het Doetinchemse aanbod van bedrijven bij deze jonge doelgroep kan door het inzetten van verschillende media:</p> <ul style="list-style-type: none">- Samenstellen van een film en via internet verspreiden (bijvoorbeeld YouTube). Om de interactie met jongeren te vergroten is een Wikipedia-achtige opzet van de online-communicatie aan te raden. Het sluit ook aan op het verschillende forums (waaronder CCA-website).- Samenstellen van een promotie-DVD en verspreiden via het stagecentrum (actie B4), op scholen, UWV Werkbedrijf, uitzendbureaus en op jongeren gerichte evenementen.
Initiatief:	IG&D, OVD
Partners:	ROC, Gemeente Doetinchem, Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, ONZ, VNO-NCW, MKB, Ho-reca
Prioriteit:	Categorie B.
Link:	Directe link met het stagecentrum (actie B4) en de duurzaamheidsacademie (actie B3).

Actie B6: Backtotheroots.nl

Doel/ resultaat:	<p>Remigratie. Meer jongeren die vanwege hun opleiding uit Doetinchem vertrokken zijn en elders hun leven zijn gaan leiden, terugwinnen voor vestiging in Doetinchem. Eén van de grootste krachten van Doetinchem, namelijk de sociale verbondenheid en gezamenlijkheid, worden hier ingezet om het doel te bereiken.</p> <p>Deze actie is onlosmakelijk verbonden met het creëren van een wervend woonmilieu voor jongeren (zie actie B7) en de activiteiten van het Career Center Achterhoek. Het schaalniveau van deze actie is de regio Achterhoek.</p>
Inhoud:	<p>Creëren van een community voor geboren en getogen Doetinchemers en Achterhoekers: jongeren die in de startblokken van hun studie of loopbaan staan ('go' of 'no go') en jongeren die Doetinchem en/of de Achterhoek hebben verlaten en wellicht door nieuw werk en/of andere impulsen terug zullen keren.</p> <p>Het binden van deze groep aan Doetinchem en de Achterhoek kan door een fenomeen in het leven te roepen: 'Backtotheroots.nl'. Het fenomeen krijgt handen en voeten door een speciaal ingerichte en (indien beschikbaar) gelijknamige website en het organiseren van festivals, reünies en bijeenkomsten. Backtotheroots.nl kan tevens een platform worden voor bedrijvenpresentaties.</p>
Initiatief:	Regio Achterhoek
Partners:	Gemeente Doetinchem, ROC, IG&D, OVD, CCA,
Prioriteit:	Categorie C.
Link:	Deze actie is gelinkt aan het creëren van een wervend woonmilieu voor jongeren (actie B7), maar ook aan de acties 'Duurzaam' omdat binding en een eventuele terugkeer sterk afhankelijk is van de wijze waarop de lokale en regionale economie zich ontwikkelt.

Actie B7: Creatie van een wervend woonmilieu voor jongeren

Doel/ resultaat:	<p>Het beter laten aansluiten van het woningaanbod op de doelgroep van jongeren (studenten en één- en tweepersoonshuishoudens) en tegelijkertijd zorgen voor een aantrekkelijk en bruisend woon- en leefmilieu. Bij dit laatste moet gedacht worden aan een voorzieningenaanbod op maat.</p> <p>Het schaalniveau van deze actie is de stad Doetinchem.</p>
Inhoud:	<p>Wat betreft de woonruimte kunnen concepten zoals een talentencampus nabij het nieuw te bouwen stadion of appartementen in/nabij de binnenstad overwogen worden. Daarnaast zijn grondgebonden, betaalbare woningen voor starters en jonge doorstomers (de 'backtotheroots'-hoogopgeleiden) wenselijk.</p> <p>Wat betreft het woonmilieu is Doetinchem met het cultuurcluster al op de goede weg en ook de sportoriëntatie van Doetinchem werkt mee aan een dergelijk milieu. Behouden, intensiveren en promoten is in dit kader het advies.</p> <p>Om het geheel echter ook wervend te maken zijn aanvullende voorzieningen in de sfeer van horeca, leisure en evenementen nodig (uitgaansleven, druktebeelden, sfeer).</p> <p>Een voorwaarde voor succes zit hier in de citymarketing.</p>
Initiatief:	Gemeente Doetinchem.
Partners:	Woningcorporaties, Bouwend Nederland, Gemeente Doetinchem, OVD, IG&D, NVM Achterhoek
Prioriteit:	Categorie B.
Link:	Deze actie is sterk gerelateerd aan Backtotheroots.nl (actie B6), maar zeker ook aan de acties 'Doetinchem' met in het bijzonder de acties D2 en D4 ('Ruimte bieden aan broedplaatsfunctie in/nabij binnenstad' respectievelijk 'Kwaliteit van koop- (en leisure)stad behouden en verbeteren').

Actie B8: Kleinschalige groene kinderopvang

Doel/ resultaat:	Het binden van jonge gezinnen aan Doetinchem, waardoor de ontgroening gestabiliseerd dan wel gestopt wordt, en tegelijkertijd het uitdragen van het profiel van Doetinchem: groen, duurzaam en innovatief. Ook kan deze actie bijdragen aan een succesvolle functieverandering van stoppende bedrijven in de agrarische sector.
Inhoud:	<p>Ontwikkelen en stimuleren van voldoende en kleinschalige groene concepten in de kinderopvang. Gedacht kan worden aan kinderopvang in een landelijke/bosrijke omgeving met een kleine kinderboerderij en weiland met speel- en sportfaciliteiten, bijvoorbeeld in het GIOS-gebied. Uiteraard is de huisvesting duurzaam gebouwd en wordt er groen gewerkt, verzorgd en gespeeld. Dit concept past bij een duurzaam en sociaal Doetinchem.</p> <p>Stimulering kan door onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none">- Het geven van financiële prikkels zoals bijvoorbeeld investeringssubsidies.- Eventueel aanpassen van bestemmingsplannen en wet- en regelgeving. Bij nationale wet- en regelgeving is wellicht een lobby wenselijk.- Faciliteren op het gebied van bereikbaarheid en parkeren.- Bevorderen van sociaal ondernemerschap en arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen. Bij dit laatste kan gedacht worden aan werk in groenonderhoud, dierenverzorging, schoonmaak, et cetera.- Benutten van stagemogelijkheden in de groene kinderopvang (via het stagecentrum, actie B4).
Initiatief:	JUNYO, organisatie voor kinderopvang
Partners:	Gemeente Doetinchem, Sociale Werkvoorziening Doetinchem (Wedeo), UWV Werkbedrijf, bankwezen
Prioriteit:	Categorie C.
Link:	Deze actie past in het profiel van Doetinchem en draagt bij aan een grotere dynamiek door ontgroening.

Actie B9: Instellen van een taskforce Talent

Doel/ resultaat:	Omdat de acties om meer dynamiek in de economie van Doetinchem te brengen zo divers zijn en omdat talentvolle jongeren een onmisbaar onderdeel daarvan zijn, wordt geadviseerd om eerst een taskforce 'Talent' in te stellen. Doel van de taskforce is om de mismatch op de arbeidsmarkt te reduceren dan wel op te lossen én om jongeren warm te laten lopen voor Doetinchem.
Inhoud:	De taskforce buigt zich over de verschillende acties (nieuw, lopend en in ontwikkeling) en stelt prioriteiten, criteria, selecties, partners, trekkers en tijdspaden vast.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	ROC, POA, UWV Werk, CCA, ACT, woningcorporaties, Kamer van koophandel Centraal Gelderland, Regio Achterhoek, jongeren
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Gelinkt aan de andere acties 'Dynamisch'.

4.5 Acties: Duurzaam

De onderstaande acties zijn nodig voor een duurzaam Doetinchem:

Actie C1: Stimuleren van 'groene' experimenten	
Doel/ resultaat:	Deze actie draagt bij aan een duurzaam Doetinchem en zorgt voor een innovatie op het terrein van schone energie, eco-innovaties, klimaatneutrale productieprocessen, et cetera. Voor succesvolle innovatie (d.w.z. die ook vermarkt kunnen worden) zijn veel experimenten nodig. Om het Doetinchemse profiel 'duurzaam groen' waar te maken en dit proces te versnellen kan het bedrijfsleven en de non-profit sector wel extra prikkels gebruiken. Er moet in Doetinchem een uitnodigend klimaat ontstaan voor het omzetten van creatieve ideeën in toegepaste innovaties.
Inhoud:	Tijdelijke subsidieverstrekking aan bedrijven die willen investeren in 'groene' producten en productieprocessen en pilots hiervoor willen opzetten. Om dit te realiseren moeten de volgende stappen ondernomen worden: <ul style="list-style-type: none">- Inventarisatie van de behoefte bij het bedrijfsleven en de non-profit organisaties.- Zoeken naar partners en medefinanciers.- Vaststellen van de doelgroep van de regeling, de criteria om in aanmerking te komen, de hoogte van de subsidie, de looptijd, de voorwaarden, etc.- Bepalen van de wijze waarop de regeling en de (tussen-)resultaten gemonitord en geëvalueerd worden. Behalve een financiële prikkel kan de gemeente ook de procedures en wet- en regelgeving voor de betrokken partijen 'op maat' maken. <u>Opmerking:</u> Gemeente Doetinchem timmert al flink aan de weg om groene experimenten daadwerkelijk en op grote schaal toe te passen: over 25 jaar zal Doetinchem voor 100% op duurzame energie draaien. Daarnaast is men bezig om een Achterhoeks energiebedrijf te krijgen.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem.
Partners:	HAN, ACT, Bouwend Nederland, woningcorporaties, bankwezen, IG&D, Regio Achterhoek.
Prioriteit:	Categorie B.
Link:	Deze actie kan gerelateerd zijn aan veel andere acties, afhankelijk van het ingediende 'groene' experiment, en in het bijzonder aan de duurzaamheidsacademie (actie B3).

Actie C2: Stimuleren van duurzaam bouwen

Doel/ resultaat:	Doel is om de economie te laten groeien door activiteiten en bedrijven in de bouwsector te ondersteunen, die innovatie en duurzaamheid hoog in het vaandel dragen. Doel is ook om duurzaamheid als USP van Doetinchem te versterken en de positie van Doetinchem als trendsetter van de Achterhoek te verbeteren. Dit betreft zowel de woningbouw als utiliteitsbouw.
Inhoud:	<p>In Doetinchem wordt al veel op dit terrein ondernomen. Innovaties op het gebied van biogas, zonne-energie, windenergie, warmtepompen en cradle-to-cradle zijn niet vreemd. In het bijzonder kan de nul-energiewoning in dit kader worden genoemd, alsmede het plan voor de bouw van het groenste stadion van Europa.</p> <p>Van belang is om de innovatiekracht van het Doetinchemse bedrijfsleven te ondersteunen en te stimuleren op alle fronten. Dit kan onder andere door:</p> <ul style="list-style-type: none">- Participatie in projecten en financiële ondersteuning (subsidie, garantie).- Expertise en samenwerkingspartners bij elkaar brengen.- Het bedrijfsleven ondersteunen via het gemeentelijke aanbestedingsbeleid (actie C3).- 'Prestige'-projecten gebruiken voor citymarketing van Doetinchem.- Uitreiken van een jaarlijkse prijs voor de groenste....- Eventuele knelpunten in wet- en regelgeving weg te nemen. <p><u>Opmerking:</u></p> <p>De activiteiten moeten verder gaan dan het bereiken van lage EVC-waarden. Nulenergie is het streven en elke plan dat op voorhand een utopie lijkt, moet serieus genomen worden. Alleen dan kan Doetinchem koploper en een voorbeeld voor anderen zijn.</p> <p>In dit complexe terrein is het vooral zaak om een goedwerkend netwerk te hebben, kennis bij elkaar te brengen en de communicatielijnen kort en transparant te houden. Ook hier is één centraal punt wenselijk en in wezen is dit er al in de hoedanigheid van het ACT. Ook de kennis wordt al enigszins bij elkaar gebracht via het forums Achterhoek 2.0 en website van ACT. Dit kan geïntensiveerd worden. Hetzelfde geldt ten aanzien van de creatieve broedplaatsen zoals bijvoorbeeld www.nulwoning.nl, waar experts regelmatig bijeenkomen om met elkaar van gedachten te wisselen.</p> <p>Wat betreft de financiële ondersteuning in innovaties door het bedrijfsleven wordt verwezen naar de plannen in het 'Aanvalsplan Achterhoek Authentiek Anders'. Deze economische visie onderschrijft het belang ervan. Ook kan gewezen worden op de 'Borgstellingsregeling Gelderland', die investeringen tussen partners ondersteunt met een 50%-garantstelling door de provincie.</p>
Initiatief:	ACT
Partners:	IG&D, Gemeente Doetinchem, Kamer van koophandel Centraal Gelderland, Regio Achterhoek, provincie Gelderland, projectontwikkelaars, bankwezen
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is sterk gerelateerd aan actie C1 (stimuleren van 'groene' experimenten), C3 (stimuleren van duurzaam inkopen) en B3 (ontwikkelen van een duurzaamheidsacademie).

Actie C3: Stimuleren van duurzaam inkopen

Doel/ resultaat:	Doel is om de economie te laten groeien door activiteiten en bedrijven te ondersteunen, die innovatie en duurzaamheid hoog in het vaandel dragen. Dit draagt bij aan de ontwikkeling om de duurzaamste gemeente te worden.
Inhoud:	Deze acties om dit doel te bereiken zijn duidelijk: - In het aanbestedingsbeleid van de gemeente groene inkoop of de groenste keuze als voorwaarde stellen. - Bij de overige inkoop dezelfde lijn volgen. - Stimuleren van samenwerkingspartners om hetzelfde te doen.
Initiatief:	ACT
Partners:	IG&D, Gemeente Doetinchem, Kamer van koophandel Centraal Gelderland, Regio Achterhoek, provincie Gelderland, projectontwikkelaars, bankwezen
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is sterk gerelateerd aan actie C2 (Stimuleren van duurzaam bouwen) en actie C1 (stimuleren van 'groene' experimenten).

Actie C4: Behoefteninventarisatie senioren

Doel/ resultaat:	Inzicht krijgen in de wensen en behoeften van de groeiende groep van senioren op het gebied van wonen, werken, zorg & welzijn, sociaal leven, recreatie & vrijetijd en koopgedrag.
Inhoud:	Onderzoek laten verrichten onder een representatieve groep van senioren woonachtig in Doetinchem, in de Achterhoek en buiten de Achterhoek. Door een breed scala aan onderwerpen hierin mee te nemen wordt input geleverd voor diverse beleidsvelden. De onderzoeksresultaten moeten beschikbaar worden gesteld aan het bedrijfsleven en de non-profitorganisaties die invulling kunnen geven aan deze economische visie en met name aan het label 'duurzaam'. Gemeente Doetinchem is dit traject inmiddels al ingegaan.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	Slingeland Ziekenhuis, GGD, Sensire, IJsselkring
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is het begin van veel andere acties die gericht zijn op de seniorendoelgroep (acties C5, C6 en C7).

Actie C5: Centrum voor actieve senioren

Doel/ resultaat:	<p>Doel is om de grote groep van actieve senioren ook in de toekomst in het arbeidsproces te laten deelnemen, inclusief de groep senioren die al de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt en nog een steentje wil bijdragen via coaching, vrijwilligerswerk of anderszins en de groep senioren die ervoor kiest om in deeltijd te willen werken. Anders dan bij 'gewone' arbeidsmarktbemiddeling gaat hier minder om het opleidingsniveau en de vakkundigheid, maar meer om de competenties en ervaringen.</p> <p>De kern van deze actie is om vraag en aanbod bij elkaar te brengen.</p>
Inhoud:	<p>Het ontwikkelen en implementeren van een centrum voor actieve senioren. Om dit te realiseren moeten de volgende stappen worden ondernomen:</p> <p>Keuze van een locatie (zelfstandig of als shop-in-the-shop).</p> <p>Vaststellen en ontwikkelen van de functies van het Centrum, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten op de bestaande infrastructuur:</p> <ul style="list-style-type: none">- 'marktplaats' voor vraag en aanbod;- screening van senioren, hun kennis en multifunctionaliteiten;- screening van de werkkringen (vrijwilligerswerk, loondienst, flexwerk);- bemiddeling tussen beide;- advies op maat;- 1^e aanspreekpunt;- PR-activiteiten. <p>De betekenis van actieve senioren voor het coachen van jong talent in zowel loondienst als ondernemerschap is groot. Hun jarenlange expertise en ervaring kan veel meer benut worden dan tot nu toe gedaan wordt. Bovendien zijn veel succesvolle praktijkvoorbeelden van dergelijke mentorschappen in gemeenten bekend.</p> <p><u>Opmerking:</u></p> <p>Voor de invulling van deze actie is het instellen van een 'developmentteam' aan te bevelen.</p>
Initiatief:	UWV Werkbedrijf
Partners:	uitzendbureaus, IG&D, Gemeente Doetinchem
Prioriteit:	Categorie B.
Link:	Actie C3 (Behoefteninventarisatie 50+) geeft inzicht in de kenmerken en arbeidsbehoeften van de actieve senioren en kan hiermee sturing geven aan de invulling van het Centrum.

Actie C6: Zorg voor een levensbestendig aanbod van recreatieve voorzieningen

Doel/ resultaat:	Op een juiste manier inspelen op de vergrijzing, d.w.z. de doelgroep van senioren aangrijpen om innovatie in het recreatie en toerisme te bevorderen, het duurzaamheidslabel uit te bouwen én daarmee de lokale economie een grote en blijvende impuls te geven.
Inhoud:	<p>Investeren in voldoende voorzieningen, waarbij onder andere recreatie, vrijetijdsbesteding, gezondheid en beweging centraal staan. Hierbij kan gedacht worden aan onder andere een 'pretpark voor senioren', verblijfsaccommodatie met bijzondere arrangementen, cultuur-/kunstroutes en (jaarlijkse) evenementen die deze doelgroep aanspreken.</p> <p>Van belang is om het voorzieningenaanbod dynamisch te houden en een positief imago te krijgen: liever 'een pittige seniorenstad' dan 'een stad voor oudjes'.</p> <p><u>Opmerking:</u></p> <p>Deze markt leent zich voor (sectoroverstijgende) innovaties en nieuwe product-markt-combinaties. Seniorenwoningen gecombineerd met bepaalde zorgdiensten zijn al langer bekend, maar ook combinaties van zorg en toerisme/recreatie zijn denkbaar. Voorbeelden zijn vakantiearrangementen of -oorden voor bepaalde doelgroepen van patiënten.</p>
Initiatief:	Regio Achterhoek
Partners:	Gemeente Doetinchem, Regio Achterhoek, zorginstellingen, bedrijfsleven
Prioriteit:	Categorie C.
Link:	Actie C4 (Behoefteninventarisatie senioren) geeft inzicht in de kenmerken en behoeften van de senioren en kan hiermee sturing geven aan de ontwikkeling van nieuwe product-markt-combinaties. De innovaties en nieuwe product-markt-combinaties kunnen bovendien leiden tot een grotere pendelstroom naar Doetinchem en een grotere binding/terugkeer van jongeren. De 'Dynamiek' en 'Doetinchem' zijn ook met deze actie gediend.

Actie C7: Stimuleren van sociaal ondernemerschap

Doel/ resultaat:	Het duurzaamste in Doetinchem is wellicht de sociale verbondenheid en gemeenschapszin. Vanuit de historie gegroeid en uitgegroeid tot een van de sterke punten van de gemeente. Door het sociale ondernemerschap te stimuleren wordt deze waarde nog krachtiger en het profiel van Doetinchem nog sterker. Met het sociale ondernemerschap wordt niet alleen bedoeld 'via ondernemen het zorgdragen voor de arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen in de samenleving (enge zin)', maar ook 'een nieuwe manier om op krachtige en innovatieve wijze wereldwijde maatschappelijke problemen (armoede, milieu) aan te pakken'. Het economische begrip van winst en groei vertaalt zich dan in geslaagde sociale verandering, sociale impact en rechtvaardige verdeling van schaarste.
Inhoud:	Stimulering van nieuwe initiatieven van sociaal ondernemerschap door onder andere netwerkvorming en samenwerking. Het is niet ondenkbaar dat vanuit andere acties uit deze economische visie sociaal ondernemerschap verder ontwikkeld wordt. Denk aan de competenties van de actieve senioren en de impulsen die vanuit het op te richten Centrum kan uitgaan. Denk ook aan de jonge ondernemers en hun innovatieve ideeën die in deze tijd van maatschappelijk en milieuverantwoord ondernemen tot rijping en uitvoering moeten komen.
Initiatief:	IG&D
Partners:	Wedeo, Gemeente Doetinchem, POA
Prioriteit:	Categorie B.
Link:	Deze actie zou mee kunnen liften op actie C4 (Centrum voor actieve ondernemers) en actie B8 (kleinschalige groene kinderopvang).

Actie C8: Verduurzaming en revitalisering bedrijventerreinen

Doel/ resultaat:	Het verduurzamen van de bestaande bedrijventerreinen en in het bijzonder Verheulswede waarvan de revitalisering gefinancierd wordt uit de opbrengsten van het RBT en EBT (regionaal HRT-fonds). Zorgdragen voor een blijvende goede invulling van deze bedrijventerreinen. Dit is temeer van belang omdat uit de praktijk blijkt dat bij de oplevering van nieuwe bedrijventerreinen interne bedrijfsmigratie plaats gaat vinden. Bij de oplevering van het RBT en EBT kan Doetinchem met dergelijke verplaatsingen te maken krijgen, waardoor op de bestaande bedrijventerreinen weer ruimte ontstaat.
Inhoud:	De gemeente is is mee bezig. Aandachtspunten die bijdragen aan de totstandkoming van de geformuleerde ambities in deze economische visie en daarom hier aangestipt worden, zijn: <ul style="list-style-type: none">- Verbetering van de bereikbaarheid van Doetinchem (actie D6) en de toegankelijkheid van de bedrijventerreinen.- Gelegenheid aangrijpen om het parkmanagement uit te bouwen (actie D3).- Het toepassen van duurzame en flexibele bouwconcepten (actie C2).- Tijdige inventarisatie van 'interne bedrijfsmigranten'. De komst van het RBT en EBT biedt mogelijkheden voor bestaande bedrijven om uit te breiden en te vernieuwen. Een dergelijke inventarisatie geeft ook inzicht in de vrijkomende locaties, die weer vermarkt kunnen worden.- Keuze maken om ruimtelijke clustering van bedrijven met gemeenschappelijke kenmerken of netwerken te stimuleren of niet. Hiervoor is eerst inzicht nodig in de verbondenheid van de bedrijven, de synergie en de trekkracht van bepaalde clusters. Ook is inzicht nodig in de versterkende werking van onderwijsinstellingen, innovatiecentra en allerlei intermediairs (spin-offs). Op dit moment lijken de ruimtelijke clusters in Doetinchem niet veel meer te zijn dan bedrijven die een bedrijventerrein delen. Met de ontwikkeling van het RBT en de invulling van het profiel groen en duurzaam kan dit veranderen.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	RBT-gemeenten, Regio Achterhoek, IG&D, Kamer van Koophandel Centraal Gelderland
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is direct gelinkt aan het in de markt zetten van het RBT en EBT (actie D1) en aan de acties 'Duurzaam' en 'Marketing', maar het kan zeker ook een positieve impuls geven aan de dynamiek van Doetinchem. Bij dit laatste moet gedacht worden aan de attractiviteit van het profiel 'groen en duurzaam' op jonge ondernemers en werknemers en het beschikbaar komen van bedrijfslocaties in de gemeente.

4.6 Acties: Doetinchem centraal

De onderstaande acties zijn nodig voor een centraal Doetinchem:

Actie D1: RBT en EBT in de markt zetten	
Doel/ resultaat:	Een succesvol Regionaal bedrijventerrein Land van Wehl (RBT) ontwikkelen en de juiste bedrijven voor deze locatie werven. In regioverband is dit doel ook van toepassing op het Euregionaal bedrijventerrein Montferland (EBT).
Inhoud:	<p>De ontwikkeling van het RBT en alle processen daarom heen zijn lopende. In deze economische visie is de actie in dit kader het aanreiken van een aantal aandachtspunten. Aandachtspunten die bijdragen aan de totstandkoming van de geformuleerde ambities.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verbetering van de bereikbaarheid van Doetinchem (actie D6) - Gelegenheid aangrijpen om het parkmanagement uit te bouwen (actie D3). - Het toepassen van duurzame en flexibele bouwconcepten (actie C2). - Actieve bedrijvenacquisitie. Hiervoor moet wel eerst hét onderscheidende profiel van Doetinchem vastgelegd en voor iedereen helder en eenduidig zijn. Vooral nog is dit een 'groen duurzaam'-profiel. Ook moet helder zijn op welke doelgroepen de acquisitie gericht gaat worden. De doelgroepen moeten uiteraard bij het profiel passen, maar kunnen bijvoorbeeld ook zodanig gekozen worden dat het de diversiteit van het Doetinchemse bedrijfsleven ten goede komt. - Keuze maken om ruimtelijke clustering van bedrijven met gemeenschappelijke kenmerken of netwerken te stimuleren of niet. Hiervoor is eerst inzicht nodig in de verbondenheid van de bedrijven, de synergie en de trekkracht van bepaalde clusters. Ook is inzicht nodig in de versterkende werking van onderwijsinstellingen, innovatiecentra en allerlei intermediairs (spin-offs). Op dit moment lijken de ruimtelijke clusters in Doetinchem niet veel meer te zijn dan bedrijven die een bedrijventerrein delen. Met de ontwikkeling van het RBT en de invulling van het profiel groen en duurzaam kan dit veranderen.
Initiatief:	RBT-gemeenten.
Partners:	Regio Achterhoek, Gemeente Doetinchem, Gemeente Bronckhorst, Gemeente Montferland, Gemeente Oude IJsselstreek, Provincie Gelderland, Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland NV, Kamer van Koophandel Centraal Gelderland, IG&D en ondernemerskringen.
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is direct gelinkt aan de actie C8 (verduurzaming en revitalisering bedrijventerreinen) en aan de acties 'Duurzaam' en 'Marketing', maar het kan zeker ook een positieve impuls geven aan de dynamiek van Doetinchem. Bij dit laatste moet gedacht worden aan de attractiviteit van het profiel 'groen en duurzaam' op jonge ondernemers en werknemers en het beschikbaar komen van bedrijfslocaties in de gemeente.

Actie D2: Inspirerende omgeving en ruimte bieden aan 'ateliers'

Doel/ resultaat:	<p>Het doel van deze actie is tweeledig. Ten eerste gaat het om het vergroten van de instroom van nieuwe ondernemers en de diversiteit van de bedrijvigheid (zowel qua schaalgrootte als qua sectorstructuur en branchering). Ten tweede gaat het om het compleet en attractiever maken van de centrumfunctie van Doetinchem.</p> <p>Een broedplaatsfunctie is niet gemakkelijk neergezet, maar ontstaat veelal via een natuurlijke weg in de oudere delen van een binnenstad waar de huurprijzen lager liggen dan in het hart van het centrum (en dus betaalbaar voor startende en kleinschalige ondernemers). De nabijheid van alle voorzieningen (het centrum) is een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor deze bedrijven. Het succes van de bedrijven is deels toe te schrijven aan de ruimtelijke concentratie van 'collega-inspiratiebronnen'.</p> <p>Deze actie betreft het stimuleren en faciliteren van startende en kleinschalige ondernemers in en nabij de binnenstad om zo de natuurlijke weg te versnellen en 'af te dwingen'. De focus ligt op de creatieve bedrijvigheid (grafische bedrijven, architectenbureaus, vormgevers, mode- en kunstateliers, cultuur e.d.), ambachtelijke bedrijven en zakelijke dienstverleners (adviesbureaus, accountants, ICT e.d.).</p>
Inhoud:	<ul style="list-style-type: none">- Onderzoeken welke locatie in en nabij het centrum in aanmerking komen om een dergelijke functie te laten groeien.- Het aanbieden van geschikte bedrijfsruimten voor startende ondernemers en zelfstandige beroepsbeoefenaren, die werkzaam zijn in een sector die past in het binnenstadsmilieu. Voor Doetinchem kan gedacht worden aan creatieve bedrijvigheid (grafische bedrijven, architectenbureaus, vormgevers, ateliers, kunst/cultuur e.d.), ambachtelijke bedrijven en zakelijke dienstverleners (adviesbureaus, accountants, ICT e.d.). Geschikte bedrijfsruimten kunnen verzamelgebouwen zijn, maar ook kleine units in de plinten en woonwerk-combinaties.- De start ondersteunen met een tijdelijke financiële prikkel. Dit kan in de vorm van een huursubsidie en het werken met omzetgerelateerde huurprijzen als het om de bedrijfsruimte gaat. Het kan ook in de vorm van een vast startbedrag (al of niet gebonden aan bepaalde gewenste sectoren).- Het onder de aandacht brengen van dit type ondernemerschap als carrièreperspectief bij scholieren en studenten tijdens hun opleiding en bij de niet-werkende beroepsbevolking.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	Vastgoedontwikkelaars/-beheerders en -eigenaren, Sité Woondiensten, IG&D, OVD, Citymanagement, Kamer van Koophandel Centraal Gelderland.
Prioriteit:	Categorie B.
Link:	Deze actie is direct gelinkt aan het Centrum voor Jong Ondernemerschap (actie B1). Een aantal uitvoeringszaken zou via het Centrum kunnen verlopen.

Actie D3: Parkmanagement uitbouwen

Doel/ resultaat:	Enerzijds de kwaliteit en uitstraling van de bedrijventerreinen behouden en waar nodig verbeteren en anderzijds het stimuleren van samenwerking tussen de bedrijven, waardoor onder andere door gezamenlijke inkoop de kosten voor individuele bedrijven gereduceerd worden. Verder leidt parkmanagement tot een hoge organisatiegraad van het bedrijfsleven, een gemakkelijk aanspreekpunt voor de gemeente en onderlinge netwerkvorming.
Inhoud:	Doetinchem is bekend met het parkmanagement. Per bedrijventerrein is er een stichting die een opslag voor parkmanagement op de grondprijs int. Er is collectieve inkoop op het gebied van bewegwijzering, glasvezel, groenonderhoud, veiligheid (KVO-B), afval en energie. Dit pakket zou - na gebleken behoefte - uitgebreid kunnen worden met bijvoorbeeld het delen van facilitaire werkzaamheden als telefoon/receptie, onderhoud aan panden, kinderopvang en promotie-activiteiten. Bij dit laatste kan gedacht worden aan presentatiegidsen, -website of -film en aan evenementen en open dagen voor verschillende doelgroepen w.o. studenten en bedrijven. Hiermee wordt tevens een bijdrage geleverd aan de uitdaging om de bedrijvendynamiek in Doetinchem te bevorderen (bekendheid bij jongeren en bedrijvenacquisitie).
Initiatief:	IG&D
Partners:	Gemeente Doetinchem
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie sluit aan bij de actie om het RBT en andere bedrijventerreinen in de markt zetten. Daarnaast raakt het de acties 'Duurzaam', waarbij gedacht kan worden aan het stimuleren van 'groene inkoop' door het parkmanagement.

Actie D4: Kwaliteit van koop- (en leisure)stad behouden en verbeteren

Doel/ resultaat:	In eerste instantie is het doel een blijvend aantrekkelijke binnenstad en koopcentrum voor Doetinchem en de regio te zijn. In tweede instantie is het doel om de regionale functie te vergroten en geen twijfel te laten bestaan over Doetinchem als centrum van de Achterhoek.
Inhoud:	<ul style="list-style-type: none">- Periodiek onderzoek laten uitvoeren naar koopstromen, zowel kwantitatief als kwalitatief. Vaststellen voor wie Doetinchem een koopstad wil zijn en wat daarvoor nodig is.- Zorg voor een uitgebreid en gevarieerd winkelaanbod dat de complete range van laag, midden en hoog segment dekt. Daarmee wordt de koopkrachtbinding in stand gehouden.- Voor de regioconsument is echter een onderscheidender aanbod nodig, gecombineerd met aantrekkelijke horecavoorzieningen en een cultuuraanbod. Een dwaalmilieu in relatie tot de broedplaatsfunctie kan ook perspectief bieden. Gezien de vergrijzing en de kansen in de vrijetijdsindustrie is raadzaam om na te gaan of een aanbod gericht op de doelgroep van senioren dat onderscheidende vermogen kan bieden. Hierbij moet niet alleen de detailhandel in ogenschouw genomen worden, maar ook de horeca, cultuur en leisure. Het voorgaande kan tot een koopkrachtoevloeiing leiden.- Koester de wekelijkse warenmarkt. De warenmarkt trekt (nog) veel publiek en zorgt voor extra omzet in de gevestigde detailhandel. Bovendien vervult het een sociale en broedplaatsfunctie. Gemeente Doetinchem is bezig om een marktcommissie met promotietaken voor de warenmarkt in te stellen.- Zorg voor de volgende basisfaciliteiten: goede autobereikbaarheid, voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen, voldoende en veilige fietsenstallingen en goede aansluiting op het openbaar vervoersnet.- Behoud en intensivering van het citymanagement.
Initiatief:	OFD
Partners:	Gemeente Doetinchem OVD, Regio Achterhoek, VOA
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is gelinkt aan het verbeteren van de bereikbaarheid van Doetinchem (in uitvoering) en kan meegenomen worden in de acties met betrekking tot de broedplaatsfunctie in en nabij en binnenstad.

Actie D5: Bereikbaarheid binnen Doetinchem verbeteren

Doel/ resultaat:	Een snellere bereikbaarheid binnen Doetinchem en met name de bedrijventerreinen en het ziekenhuis. Daarnaast is het doel van deze actie om de binnenstad van verkeer te ontlasten (ontdoen van doorgaand autoverkeer, gebruik van openbaar vervoer en fiets, en adequate parkeervoorzieningen).
Inhoud:	Uitvoeren van het Mobiliteitsplan. De gemeente is hier al volop mee bezig. Zo zit de oostelijke rondweg in de pijplijn en staat het doortrekken van de A18 en A15 op de agenda van de Regio Achterhoek. Uitvoeren van het fietsplan "Ga toch fietsen". Dit plan ligt momenteel bij de gemeenteraad.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	IG&D, OVD, Syntus
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is een voorwaarde om de lokale economie te verbeteren.

Actie D6: Bereikbaarheid van Doetinchem verbeteren	
Doel/ resultaat:	Een snellere bereikbaarheid van Doetinchem vanuit de regiogemeenten en een betere verbinding met steden als Arnhem, Nijmegen en Enschede.
Inhoud:	Gezamenlijke (!) lobby bij provinciale en nationale overheid om een adequate ontsluiting (per auto) van de Achterhoek, het RBT en EBT en om een adequate spoorverbinding te krijgen. Voor dit laatste maakt Gemeente Doetinchem zich samen met Regio Achterhoek, Provincie Gelderland en Stadsregio Arnhem-Nijmegen al hard.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	Regio Achterhoek, Provincie Gelderland, Stadsregio Arnhem-Nijmegen, VNO-NCW, Kamer van koophandel Centraal Gelderland, Syntus
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is een voorwaarde om de economische trendsetter en het centrum van de Achterhoek te zijn.

4.7 Acties: Marketing

Een centrum- of koploperspositie kan alleen waargemaakt worden door aan de buitenwacht kenbaar te maken wat er in huis is en waarom voor Doetinchem gekozen moet worden (onbekend maakt onbemind). Het belang van een goede marketing en PR weegt voor Doetinchem extra zwaar, omdat het huidige imago al niet duidelijk is en de Achterhoek als een veraf gelegen gebied gezien wordt.

Voor een succesvolle marketing is het onderscheidende vermogen van Doetinchem cruciaal. De acties om Doetinchem op de kaart te zetten zijn dan ook direct gekoppeld aan de voorgaande acties.

Doetinchem moet laten zien wat het biedt, doet en presteert om de noodzakelijke dynamiek te vergroten.

Actie E1: Breed imago-onderzoek	
Doel/ resultaat:	Inzicht krijgen in het beeld dat men heeft van de Achterhoek en de posities die de gemeenten (w.o. Doetinchem) hierin innemen. Confrontatie van dit beeld met de werkelijkheid en met wat de regio wil uitdragen geeft belangrijke ingrediënten om een succesvolle marketingcampagne voor de Achterhoek te ontwikkelen.
Inhoud:	Uitgebreid imago-onderzoek laten verrichten onder Achterhoekers én niet-Achterhoekers. Hierbij zouden segmentatiemodellen, mits deze domeinspecifiek vertaald kunnen worden, van pas komen. Marketingacties kunnen dan beter op de verschillende doelgroepen gericht worden. Dit onderzoek moet inhoudelijk breed ingestoken worden. De actie omtrent de positionering is inmiddels lopend.
Initiatief:	Regio Achterhoek
Partners:	De 8 regiogemeenten.
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is gelinkt met de behoefteninventarisatie onder 50-plussers (actie C3); wellicht dat een en ander samen kan gaan. Het is uiteraard ook gelinkt met het promotiebeleid (actie E2) en alle andere acties in de economische visie die een externe communicatiecomponent hebben.

Actie E2: Gezicht geven aan Doetinchem

Doel/ resultaat:	De wereld laten weten dat het goed vertoeven is in Doetinchem en omgeving. En die wereld bestaat uit potentiële inwoners, scholieren, studenten, stagiaires, werknemers, ondernemers, beleidsmakers, gepensioneerden, (zaken)toeristen, (top)sporters, kunstenaars, jongeren, ouderen, met/zonder beperkingen, rustzoekers, sensatiezoekers, shoppers, families, et cetera, et cetera
Inhoud:	Gemeente Doetinchem heeft al een extern bureau in de arm genomen om een start te maken met het promotiebeleid van Doetinchem en wat daarvoor nodig is. Vanuit deze economische visie kan benadrukt worden dat: <ul style="list-style-type: none">- het ontwikkelen en uitvoeren van een intensief promotiebeleid de hoogste prioriteit heeft;- duidelijke proposities en doelgroepen vastgesteld moeten worden;- de prestaties van Doetinchem ook flink gepromoot mogen worden (meer borstklopperij);- de promotiecampagne en alle uitingen daarvan geheel in lijn moeten liggen met de cultuur en het karakter van Doetinchem (het totaalplaatje moet kloppen);- het tijdpad vanuit uitvoering in relatie tot de verschillende acties uit de economische visie gekozen moet worden.
Initiatief:	Gemeente Doetinchem
Partners:	Regio Achterhoek en omliggende regio's (inclusief Duitsland)
Prioriteit:	Categorie A.
Link:	Deze actie is gelinkt aan alle andere acties in de economische visie die een externe communicatiecomponent hebben.

BIJLAGE I Bijdragen aan dit onderzoek

Begeleidingsgroep

- mevrouw H. Bulten IG&D
- de heer H. Bus Gemeente Doetinchem
- de heer D. Chargois IG&D
- de heer O. van Dijk Gemeente Doetinchem
- de heer J.P. Donderwinkel IG&D
- mevrouw N. van Waart Gemeente Doetinchem
- mevrouw W. van Rijt EIM
- de heer W. Verhoeven EIM

Geïnterviewde personen en organisaties

- de heer D. Chargois IG&D
- de heer O. van Dijk Gemeente Doetinchem
- de heer F. Juch Rabobank
- de heer R. van Gils Graafschap College
- de heer P. Hendriks Kamer van Koophandel Centraal Gelderland
- de heer G. Huisman Slingeland Ziekenhuis
- de heer H. Kaiser Gemeente Doetinchem
- mevrouw L. Laman Trip Platform Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA)
- de heer C. Martinot Sité Woondiensten
- de heer H. Siep Ten Brinke Bouw
- de heer M. Stor Achterhoeks Centrum voor Technologie (ACT)
- de heer J. Tiemessen Vereniging Fonds OFD
- de heer B. Vogelvang Ondernemersvereniging Doetinchem (OVD)
- de heer C. Walda UWV Werkbedrijf
- de heer J. Wilschut Regio Achterhoek

Deelnemers creatieve dag

Jong en broedplaats:

- Otwin van Dijk Gemeente Doetinchem
- Bart Teunissen Gemeente Doetinchem
- Rolf Winter Organize Your Life
- Marieke v.d. Pol Sport United
- Liesbeth Laman Trip Regio Achterhoek
- Hans Dales IG&D
- Jasper de Wit Gemeente Doetinchem
- Henri Lammers Sité Woondiensten

Verzilvering van de vergrijzing:

- Koos Kuiper Gemeente Doetinchem
- Jan Bart Wilschut Regio Achterhoek
- Geert Huisman Slingeland Ziekenhuis
- Susanne Buter Gemeente Doetinchem
- Anja van Maren Sité Woondiensten
- Eugene Jakubowski Revab BV

Rene Isselman	raadslid
Henk Haan	IG&D

Ondernemen in de achterhoek:

Dick Chargois	IG&D
Ben Smeenk	Rabobank
Pascal Beloo	Kamer van Koophandel
Wilfried Lubbers	Gemeente Doetinchem
Martin Thus	raadslid
– David van Beek	Ondernemersvereniging Doetinchem (OVD)
Hans van Es	Sité Woondiensten
Harald Bus	Gemeente Doetinchem

Talent benutten:

Nicolette van Waart	Gemeente Doetinchem
Cees Walda	UWV Werkbedrijf
Ton Boland	Graafschap College
Leo Stronks	Nemaho
Ineke Nijen-Es	Randstad
Peter v.d. Leur	Gemeente Doetinchem
Joanneke van Veen	trainee Saxion

Wonen, bedrijven en mobiliteit:

Herman Kaiser	Gemeente Doetinchem
Henk Smits	Gemeente Doetinchem
Rémi van der Heide	Sité Woondiensten
Helma Bulten	IG&D
August Heij	raadslid
Caroline Wendel	Gemeente Doetinchem
Oktay Zivali	Jongerenraad
Sanne Portengen	Sité Woondiensten
Joost Meilof	Gemeente Doetinchem

Centrumfunctie:

Peter Drenth	Gemeente Doetinchem
Hans Donderwinkel	IG&D
Jos Tiemessen	Centrum management
Mireille Boschker	Ondernemersvereniging Doetinchem (OVD)
Henk Bloemers	De Graafschap
Rita Duijn	raadslid
Nicole Hermans	Gemeente Doetinchem

BIJLAGE II Geraadpleegde bronnen

Naast de verschillende statistische bronnen die in het rapport "Foto van de sociaal-economische situatie in Doetinchem" in de bronvermeldingen staan en diverse onderzoeksrapporten van EIM, zijn ook de volgende bronnen geraadpleegd:

- Bureau Louter, 'Economisch rapport Elsevier 2008. Gemeente Doetinchem', 2009
- CAB / SER Gelderland, 'Regiorapportage Achterhoek' 2008
- Elsevier, 'Toplokaties, editie 2008, 2008
- Gemeente Doetinchem, 'Analyse bedrijfslocaties Doetinchem 2006-2007', 2008
- Gemeente Doetinchem, 'Presentatie Themalunch S&A. Regionale samenwerking bedrijventerreinen West-Achterhoek', 2009
- Gemeente Doetinchem, 'Ruimte voor kantoren in Doetinchem', 2008
- Gemeente Doetinchem, 'Mobiliteitsplan. Een duurzame route kiezen', 2007
- Gemeente Doetinchem, 'Woningmarktonderzoek. Concept eindrapport', 2009
- Gemeente Doetinchem, 'Draagkracht naast visie', 2006
- Stormberaad, 'Aanvalsplan Achterhoek Authentiek Anders', 2009
- Gemeente Doetinchem, 'Masterplan Schil. Doetinchem sinds 1236 centrumstad in ontwikkeling', 2007
- Gemeente Doetinchem, 'Structuurplan Land van Wehl', 2007
- Gemeente Doetinchem, 'Start voorbereiding Programmabegroting 2010', 2009
- Gemeente Doetinchem, 'Begroting 2009', 2008
- Gemeente Doetinchem, 'Perspectief detailhandel Doetinchem. De kern weer bijzonder', 2008
- IG&D, 'Jaarverslag 2008', 2009
- IG&D, 'Mobiliteitsplan', 2007
- IkSmartStart Gelderland, 'Inhoudelijk verslag Voorbereiding SmartSmart Kamer van koophandel Centraal Gelderland, 'Startende bedrijven in de Achterhoek', 2007
- Kamer van koophandel Centraal Gelderland, 'Economische groei door bereikbare bedrijven en kennis. Kernpunten activiteitenplan 2009', 2009
- Kamer van koophandel Centraal Gelderland, 'Visie toerisme & recreatie Achterhoek en Liemers 2007-2013', 2007
- Platform Onderwijs Arbeidsmarkt Achterhoek, 'Actieprogramma verbetering
- Regiegroep Triangle, 'Visie Triangle. Benutten en combineren van kennis en kansen in voeding, gezondheid en technologie', 2004
- Regio Achterhoek, 'Bergen verzetten. Regionaal economische structuurvisie voor de Achterhoek II', 2006-2009
- Regio Achterhoek, 'Detailhandelsvisie', 2004
- Regio Achterhoek, 'Het volle leven. Jaarplan 2009, 2008
- aansluiting Onderwijs-Arbeidsmarkt Achterhoek 2008 t/m 2010', 2008
- Regio Achterhoek, 'Regio Achterhoek, Toerisme en Recreatie organiseren in de Achterhoek', 2007
- Regio Achterhoek, 'Toeristische Recreatief Ontwikkelingsplan (TROP)', 2007
- Regio Achterhoek et al, 'Krimpen biedt kansen', 2008
- UWV Werkbedrijf, 'Arbeidsmarktregio Achterhoek', 2009
- derland', 2007
- Websites van Gemeente Doetinchem, Provincie Gelderland en betrokken organisaties.

-

BIJLAGE III Lijst met afkortingen

In de acties wordt melding gemaakt van organisaties die initiator dan wel partner in het uitvoeringsproces kunnen zijn. De afkortingen die daar gebruikt worden, staan voor:

ACT: Achterhoeks Centrum voor Technologie

IG&D: Vereniging Industrie, Groothandel en Dienstverlening

OFD: Ondernemers Fonds Doetinchem

OVD: Ondernemersvereniging Doetinchem

POA: Platform Onderwijs Arbeidsmarkt

ROC: Regionaal Opleidingscentrum (hier: Graafschap College)

UWV: Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen

VOA Vereiging van Vrijetijdondernemers